

การสำรวจ คุณภาพชีวิตครัวเรือนเกษตรกร ในเขตปฏิรูปที่ดิน

ปีการเพาะปลูก
2563/2564

นางสาวจริยา ศรีฟ้า
กลุ่มติดตามและประเมินผล สำนักวิชาการและแผนงาน
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

การสำรวจ คุณภาพชีวิตครัวเรือนเกษตรกร ในเขตปฏิรูปที่ดิน

ปีการเพาะปลูก
2563/2564

นางสาวจริยา ศรีฟ้า
กลุ่มติดตามและประเมินผล สำนักวิชาการและแผนงาน
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

คำนำ

รายงานฉบับนี้ เป็นการสำรวจคุณภาพชีวิตครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ปีการเพาะปลูก 2563/2564 ซึ่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินทำกินในเขตปฏิรูปที่ดิน และได้รับมอบ ส.ป.ก. 4-01 จำนวน 72 จังหวัด โดยนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร โดยเฉพาะข้อมูลเรื่องรายได้ รายจ่ายเงินสด ครัวเรือนเกษตรกร ทั้งในภาคการเกษตร และนอกภาคการเกษตร เพื่อเป็นการสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรในช่วงปีการเพาะปลูก 2563/2564 เนื่องจากอาชีพเกษตรกรมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาพรวมของประเทศ นอกจากนี้ยังจัดทำข้อมูลสำคัญอื่น เช่น การถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร ข้อมูลสถานะหนี้สิน แหล่งเงินทุนของครัวเรือนเกษตรกร ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของสมาชิกภายในครัวเรือนและแรงงานเกษตร เป็นต้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินงานด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร

นางสาวจริยา ศรีฟ้า
กันยายน 2565

สารบัญ

หน้า

คำนำ	1
สารบัญตาราง	3
สารบัญแผนภูมิ	4
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	9
วัตถุประสงค์	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
การเก็บรวบรวมข้อมูล	11
ผลการติดตามข้อมูล	12
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน	12
1.1 เพศ	12
1.2 อายุเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน	13
1.3 สมาชิกครัวเรือนเกษตรกร	14
1.4 จำนวนแรงงานเกษตรกร	15
1.5 อายุแรงงานเกษตรกร	16
1.6 ระดับการศึกษา	17
ส่วนที่ 2 ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินและรูปแบบการผลิต	18
2.1 จำนวนแปลงที่ดิน	18
2.2 ขนาดการถือครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน	18
2.3 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	19
2.4 โครงสร้างพื้นฐานในแปลงเกษตร	20
2.5 การใช้ประโยชน์ที่ดิน	21
2.6 ผลผลิตทางการเกษตร	21
ส่วนที่ 3 ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตเกษตรกร	23
ส่วนที่ 4 ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจและสังคมในครัวเรือน	39
บรรณานุกรม	55
ภาคผนวก	56

สารบัญตาราง

ตารางหน้า

ตารางที่ 1	ร้อยละเกษตรกรรจําแนกตามเพศ	12
ตารางที่ 2	ร้อยละเกษตรกรรจําแนกตามช่วงอายุ	13
ตารางที่ 3	ร้อยละเกษตรกรรจําแนกตามจํานวนสมาชิกครัวเรือนเกษตร	14
ตารางที่ 4	ร้อยละเกษตรกรรจําแนกตามจํานวนแรงงานเกษตร	15
ตารางที่ 5	ร้อยละเกษตรกรรจําแนกตามอายุแรงงานเกษตร	16
ตารางที่ 6	ร้อยละเกษตรกรรจําแนกตามระดับการศึกษา	17
ตารางที่ 7	ร้อยละเกษตรกรรจําแนกตามจํานวนแปลงที่ดินที่ถือครอง	18
ตารางที่ 8	ร้อยละเกษตรกรรจําแนกตามขนาดที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน	18
ตารางที่ 9	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายคุณภาพชีวิตเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน	23
ตารางที่ 10	ร้อยละและค่าเฉลี่ยระดับความสุขของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน	36
ตารางที่ 11	สรุปผลการติดตามและผลการประเมินตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายชีวิตของเกษตรกร ในเขตปฏิรูปที่ดิน	37
ตารางที่ 12	รายได้ครัวเรือน รายจ่ายครัวเรือน และรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน	39
ตารางที่ 13	ร้อยละเกษตรกรตามการออมเงิน	44
ตารางที่ 14	ร้อยละเกษตรกรตามภาวะหนี้สินคงค้างในครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน	46
ตารางที่ 15	เปรียบเทียบสัดส่วนรายได้เงินสดทางการเกษตรต่อรายได้ครัวเรือนของครัวเรือนเกษตร ในเขตปฏิรูปที่ดินและครัวเรือนเกษตรกรทั่วไป	50
ตารางที่ 16	เปรียบเทียบสัดส่วนรายจ่ายเงินสดทางการเกษตรต่อรายจ่ายครัวเรือนของครัวเรือนเกษตร ในเขตปฏิรูปที่ดินและครัวเรือนเกษตรกรทั่วไป	52

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 1	ร้อยละเกษตรกรแบ่งตามเพศ	12
แผนภูมิที่ 2	ร้อยละเกษตรกรแบ่งตามช่วงอายุ	13
แผนภูมิที่ 3	ร้อยละจำนวนสมาชิกในครัวเรือน	14
แผนภูมิที่ 4	ร้อยละจำนวนแรงงานเกษตร	15
แผนภูมิที่ 5	ร้อยละอายุแรงงานเกษตร	16
แผนภูมิที่ 6	ร้อยละเกษตรกรจำแนกตามระดับการศึกษา	17
แผนภูมิที่ 7	ร้อยละครัวเรือนเกษตรจำแนกตามขนาดการถือครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน	19
แผนภูมิที่ 8	ร้อยละครัวเรือนเกษตรจำแนกตามแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	19
แผนภูมิที่ 9	ร้อยละครัวเรือนเกษตรจำแนกตามการปรับเปลี่ยนเมื่อมีน้ำไม่เพียงพอ	20
แผนภูมิที่ 10	ร้อยละครัวเรือนจำแนกตามประเภทพลังงานทางเลือก	20
แผนภูมิที่ 11	ร้อยละครัวเรือนเกษตรจำแนกตามเหตุผลที่ไม่สามารถเข้าทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเอง	21
แผนภูมิที่ 12	ร้อยละการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร	22
แผนภูมิที่ 13	ค่าเป้าหมายและผลการติดตาม หมวดที่ 1	26
แผนภูมิที่ 14	ร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามการศึกษาภาคบังคับ	26
แผนภูมิที่ 15	ค่าเป้าหมายและผลการติดตาม หมวดที่ 2	27
แผนภูมิที่ 16	ค่าเป้าหมายและผลการติดตาม หมวดที่ 3	28
แผนภูมิที่ 17	ค่าเป้าหมายและผลการติดตาม หมวดที่ 4	29
แผนภูมิที่ 18	ร้อยละครัวเรือนเกษตรจำแนกตามสิทธิการรักษาพยาบาล	29
แผนภูมิที่ 19	ค่าเป้าหมายและผลการติดตาม หมวดที่ 5	30
แผนภูมิที่ 20	เปรียบเทียบรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรของเกษตรกรทั่วไป และรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน	31
แผนภูมิที่ 21	ค่าเป้าหมายและผลการติดตาม หมวดที่ 6	32
แผนภูมิที่ 22	ค่าเป้าหมายและผลการติดตาม หมวดที่ 7	33
แผนภูมิที่ 23	ร้อยละในการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำการเกษตร	34

สารบัญแผนภูมิ (ต่อ)

แผนภูมิ		หน้า
แผนภูมิที่ 24	ร้อยละของประโยชน์ในการเข้าถึงข้อมูล.....	34
แผนภูมิที่ 25	ค่าเป้าหมายและผลการติดตาม หมวดที่ 8	35
แผนภูมิที่ 26	ค่าเฉลี่ยระดับความสุขของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน	36
แผนภูมิที่ 27	รายได้ครัวเรือน รายได้เงินสดทางการเกษตรในและนอกเขตปฏิรูปที่ดิน	40
	และรายได้เงินสดนอกภาคเกษตร	
แผนภูมิที่ 28	รายจ่ายครัวเรือน รายจ่ายเงินสดทางการเกษตรในและนอกเขตปฏิรูปที่ดิน	41
	และรายจ่ายเงินสดนอกภาคเกษตร	
แผนภูมิที่ 29	รายได้เงินสดทางการเกษตร รายจ่ายเงินสดเกษตรทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน	42
แผนภูมิที่ 30	รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน และรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนในเขตปฏิรูปที่ดิน	43
แผนภูมิที่ 31	ร้อยละการออมเงินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามจำนวนเงินออม	45
แผนภูมิที่ 32	ร้อยละครัวเรือนเกษตรจำแนกตามแหล่งเงินออม	45
แผนภูมิที่ 33	ร้อยละครัวเรือนเกษตรจำแนกตามจำนวนหนี้สิน	47
แผนภูมิที่ 34	ร้อยละครัวเรือนเกษตรจำแนกตามแหล่งหนี้สิน	47
แผนภูมิที่ 35	สัดส่วนระหว่างรายได้เงินสดทางการเกษตรต่อรายได้เงินสดครัวเรือนของครัวเรือนเกษตร	48
	ในเขตปฏิรูปที่ดินเปรียบเทียบกับระหว่างปีการเพาะปลูก 2562/2563 และ 2563/2564	
แผนภูมิที่ 36	สัดส่วนระหว่างรายจ่ายเงินสดทางการเกษตรต่อรายจ่ายเงินสดครัวเรือนของครัวเรือนเกษตร	49
	ในเขตปฏิรูปที่ดิน เปรียบเทียบระหว่างปีการเพาะปลูก 2562/2563 และ 2563/2564	
แผนภูมิที่ 37	สัดส่วนระหว่างรายได้เงินสดทางการเกษตรต่อรายได้เงินสดครัวเรือนของครัวเรือนเกษตร	51
	ในเขตปฏิรูปที่ดินและครัวเรือนเกษตรกรทั่วไป ในช่วงปีการเพาะปลูก 2563/2564	
แผนภูมิที่ 38	สัดส่วนระหว่างรายจ่ายเงินสดทางการเกษตรต่อรายจ่ายเงินสดครัวเรือนของครัวเรือนเกษตร	52
	ในเขตปฏิรูปที่ดินและครัวเรือนเกษตรกรทั่วไป ในช่วงปีการเพาะปลูก 2562/2563	
แผนภูมิที่ 39	รายได้เงินสด รายจ่ายเงินสด เงินออม และหนี้สินของครัวเรือนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน	53
แผนภูมิที่ 40	เปรียบเทียบรายได้สุทธิทางการเกษตร รายได้สุทธิครัวเรือน	54
	และภาระหนี้สินครัวเรือนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน	

การสำรวจคุณภาพชีวิตครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ปีการเพาะปลูก 2563/2564

เก็บข้อมูลจากเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน 72 จังหวัด จำนวน 1,053 คน

ชาย
41.12%

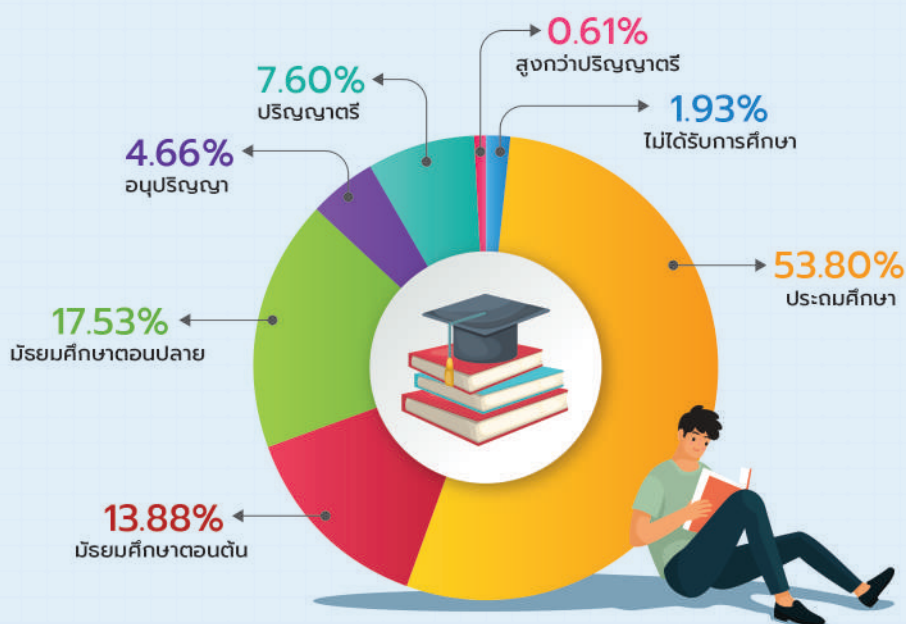
หญิง
58.88%

อายุเฉลี่ย
53 ปี

สมาชิกในครัวเรือน
เฉลี่ย 2 ราย

แรงงานเกษตร
อายุเฉลี่ย 50 ปี
จำนวน 1 คน/ครัวเรือน

การสำรวจคุณภาพชีวิตครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ปีการเพาะปลูก 2563/2564

รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย

หน่วย : บาท/ครัวเรือน/ปี

รายได้ครัวเรือน : 382,945

รายได้เงินสด
ทางการเกษตร : 266,678

รายได้เงินสดทางการเกษตรเฉพาะ
ในเขตปฏิรูปที่ดิน : 184,586

รายได้เงินสด
นอกภาคเกษตร : 116,267

รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย

หน่วย : บาท/ครัวเรือน/ปี

รายจ่ายครัวเรือน : 205,680

รายจ่ายเงินสด
ทางการเกษตร : 113,357

รายจ่ายเงินสดทางการเกษตรเฉพาะ
ในเขตปฏิรูปที่ดิน : 79,331

รายจ่ายเงินสด
นอกภาคเกษตร : 92,323

รายได้เงินสดสุทธิ ครัวเรือน

- รายได้เงินสดสุทธิ
ครัวเรือน 97,872 บาท/
ครัวเรือน/ปี
- รายได้เงินสดสุทธิ
ทางการเกษตรเฉพาะ
ในเขตปฏิรูปที่ดิน
82,258 บาท/ครัวเรือน/ปี

การออม

- มีการออมเงิน
ร้อยละ 52.14
- เงินออมเฉลี่ย
48,670 บาท/ครัวเรือน/ปี

หนี้สิน

- มีการะหนี้สิน
ร้อยละ 62.30
- ภาระหนี้สินเฉลี่ย
231,928 บาท/
ครัวเรือน/ปี

การสำรวจคุณภาพชีวิตครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ปีการเพาะปลูก 2563/2564

จำนวนแปลงที่ดิน
ที่ถือครองเฉลี่ย

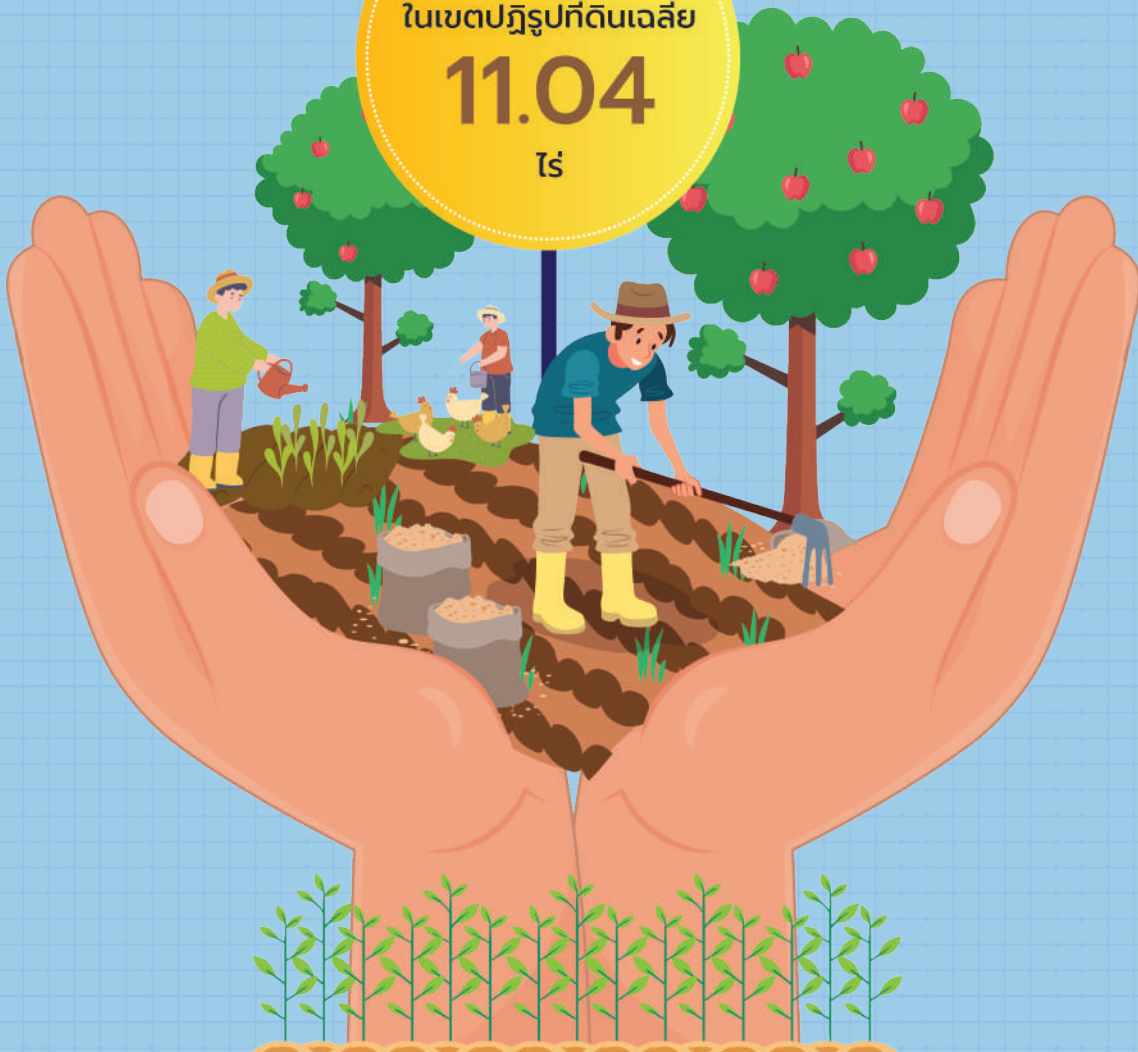
1

แปลง

ขนาดที่ดิน
ในเขตปฏิรูปที่ดินเฉลี่ย

11.04

ไร่

การสำรวจคุณภาพชีวิตครัวเรือนเกษตรกร ในเขตปฏิรูปที่ดิน ปีการเพาะปลูก 2563/2564

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างสมดุล มีการรวมกลุ่มเป็นสถาบันเกษตรกรในชุมชนต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้สามารถดำเนินงานในรูปแบบของธุรกิจเกษตรที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาขยายผลและประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมาย ดังนี้

- 1) ความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้นอยู่ที่ระดับ 84 ในปี 2564
- 2) เกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น 59,460 บาทต่อครัวเรือน ในปี 2564
- 3) เศรษฐกิจภาคเกษตรเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี
- 4) จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรมด้านการเกษตรถูกนำไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5 ต่อปี
- 5) ทรัพยากรการเกษตรได้รับการฟื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืนเพิ่มขึ้น โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร โดยมีเป้าหมายว่าเกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น 59,460 บาทต่อครัวเรือน ในปี 2564 ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

นอกจากการสำรวจคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินแล้ว ภารกิจหลักของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) คือการจัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือเกษตรกรที่มีที่ดินเพียงเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพ โดยให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาอาชีพเกษตรกร การปรับปรุงทรัพยากรและปัจจัยการผลิตตลอดจนการผลิตและจำหน่ายให้เกิดผลดียิ่งขึ้น ภายใต้พระราชบัญญัติเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต้องปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. 2535 โดยหลักคือเกษตรกรต้องทำประโยชน์ในที่ดินของตนเอง ด้วยเหตุนี้การสำรวจการใช้ประโยชน์ที่ดินจึงเป็นอีกหนึ่งตัวชี้วัดสำคัญของ ส.ป.ก. กล่าวคือ ร้อยละ 95 ของเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในที่ดินเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งการสำรวจการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถนำข้อมูลไปประเมินความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน และสภาพพื้นที่เพื่อใช้ในการพัฒนาทางด้านศักยภาพของพื้นที่ให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

กลุ่มติดตามและประเมินผล สำนักวิชาการและแผนงาน จึงได้จัดทำรายงานการสำรวจฯ ฉบับนี้เพื่อจัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร โดยเฉพาะข้อมูลเรื่องรายได้ รายจ่ายเงินสด ครั้วเรือนเกษตรกร ทั้งในภาคการเกษตร และนอกภาคการเกษตร เพื่อเป็นการสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรในช่วงปีการเพาะปลูก 2563/2564 เนื่องจากอาชีพเกษตรกรมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาพรวมของประเทศ นอกจากนี้ยังจัดทำข้อมูลสำคัญอื่น เช่น การถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร ข้อมูลสถานะหนี้สิน แหล่งเงินทุนของครัวเรือนเกษตรกร ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของสมาชิกภายในครัวเรือนและแรงงานเกษตรกร เป็นต้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน
2. เพื่อสำรวจคุณภาพชีวิตเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน
3. เพื่อสำรวจการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงบริบททั่วไป สภาวะเศรษฐกิจครัวเรือน และการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน เช่น อายุเฉลี่ยของเกษตรกร จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและแรงงานภาคเกษตร อายุแรงงานเกษตรกร รายได้รายจ่ายครัวเรือนทั้งในและนอกภาคการเกษตร หนี้สินครัวเรือน
2. เพื่อทราบสภาพปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินที่ ส.ป.ก. สามารถนำไปปรับปรุงการดำเนินงานด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การติดตามครั้งนี้เก็บข้อมูลจากเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจำนวน 1,053 ราย ใน 72 จังหวัด ประกอบด้วย

ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ น่าน พะเยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี จำนวน 171 ราย

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บึงกาฬ บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ อุตรธานี และอุบลราชธานี จำนวน 473 ราย

ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ชัยนาท ตรวต นครนายก นครปฐม ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ ปราจีนบุรี พระนครศรีอยุธยา เพชรบุรี ระยอง ราชบุรี ลพบุรี สระแก้ว สระบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี และอ่างทอง จำนวน 263 ราย

ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดกระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล และสุราษฎร์ธานี จำนวน 146 ราย

โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ลักษณะคำถามมีทั้งคำถามปลายเปิดและปลายปิด โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สมาชิกในครัวเรือน แรงงานเกษตรในครัวเรือน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินและรูปแบบการผลิต ได้แก่ จำนวนแปลงที่ถือครอง ขนาดการถือครองที่ดิน ในเขตปฏิรูปที่ดิน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โครงสร้างพื้นฐานในแปลงเกษตร การใช้ประโยชน์ที่ดิน การผลิตทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน

ส่วนที่ 3 ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตเกษตรกร

ส่วนที่ 4 ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจและสังคมในครัวเรือน ได้แก่ รายได้เงินสดครัวเรือน รายจ่ายเงินสดครัวเรือน เงินออม และหนี้สินครัวเรือนเกษตร

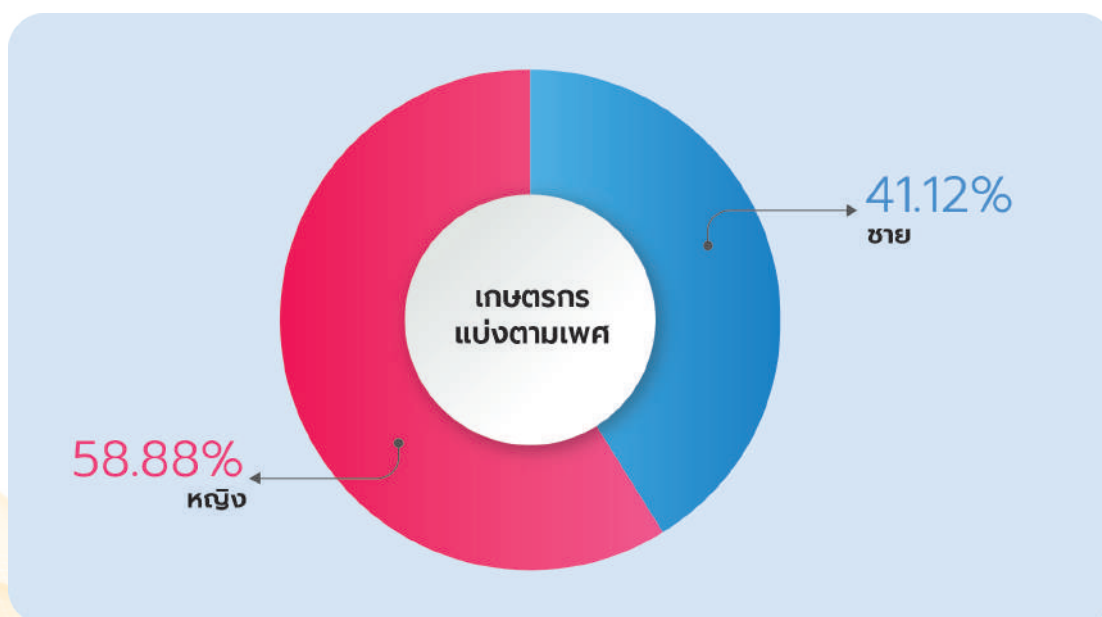
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

1.1 เพศ

การสำรวจในครั้งนี้เก็บข้อมูลจากเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. 4-01) จำนวน 1,053 ราย ใน 72 จังหวัด เป็นเพศหญิง 620 ราย คิดเป็น ร้อยละ 58.88 และเป็นเพศชาย 433 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.12 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า สัดส่วนเพศหญิงมากกว่าเพศชายในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ส่วนภาคใต้สัดส่วนเพศหญิงและเพศชายเท่ากัน (ตารางที่ 1, แผนภูมิที่ 1)

ตารางที่ 1 ร้อยละเกษตรกรจำแนกตามเพศ

ที่	ภาค (จำนวนจังหวัด)	ชาย (ราย)	ร้อยละ	หญิง (ราย)	ร้อยละ	รวม (ราย)
1	เหนือ (17 จังหวัด)	74	43.27	97	56.73	171
2	ตะวันออกเฉียงเหนือ (20 จังหวัด)	170	35.94	303	64.06	473
3	ภาคกลาง (21 จังหวัด)	116	44.11	147	55.89	263
4	ภาคใต้ (14 จังหวัด)	73	50.00	73	50.00	146
รวมทั้งประเทศ		433	41.12	620	58.88	1,053

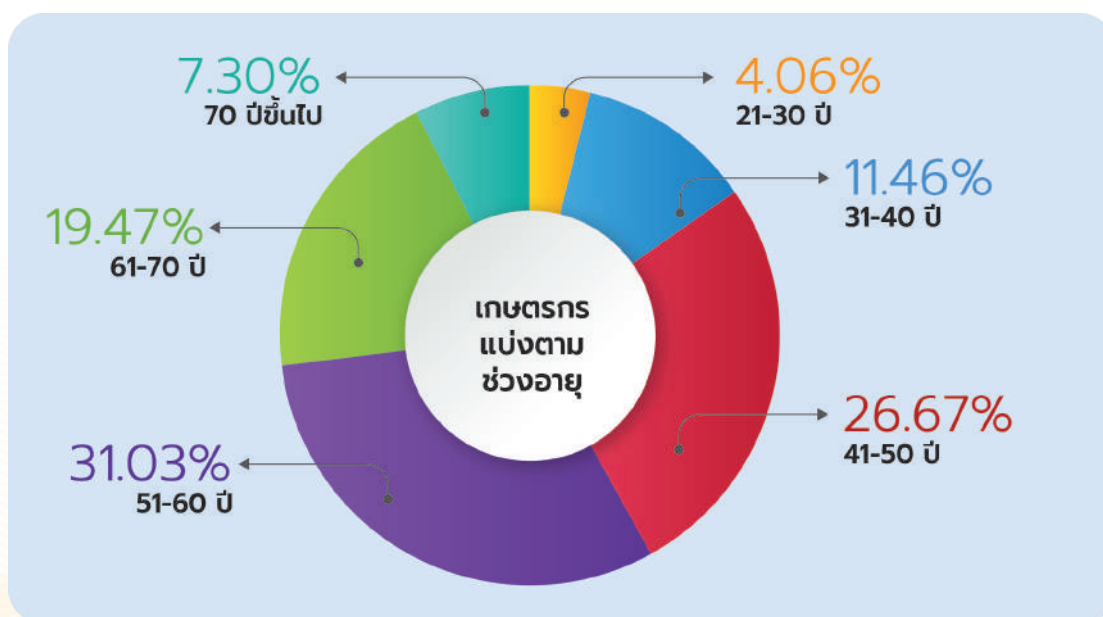
แผนภูมิที่ 1 ร้อยละเกษตรกรแบ่งตามเพศ

1.2 อายุเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 53 ปี โดยอายุสูงสุดของเกษตรกรเท่ากับ 91 ปี และอายุต่ำสุดของเกษตรกรเท่ากับ 21 ปี โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่าเกษตรกรภาคกลาง มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 55 ปี รองลงมาได้แก่ เกษตรกรภาคเหนือ มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 53 ปี เกษตรกรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 52 ปี และเกษตรกรภาคใต้ มีอายุเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 51 ปี (ตารางที่ 2, แผนภูมิที่ 2)

ตารางที่ 2 ร้อยละเกษตรกรจำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	ภาค				รวม
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
ช่วงอายุ					
21-30 ปี	3.66	3.43	4.23	6.29	4.06
31-40 ปี	11.59	12.88	10.80	7.69	11.46
41-50 ปี	19.51	30.47	20.66	31.47	26.67
51-60 ปี	38.41	29.40	25.35	36.36	31.03
61-70 ปี	19.51	16.74	29.58	13.29	19.47
71 ปีขึ้นไป	7.32	7.08	9.39	4.90	7.30
อายุเฉลี่ย	53	52	55	51	53

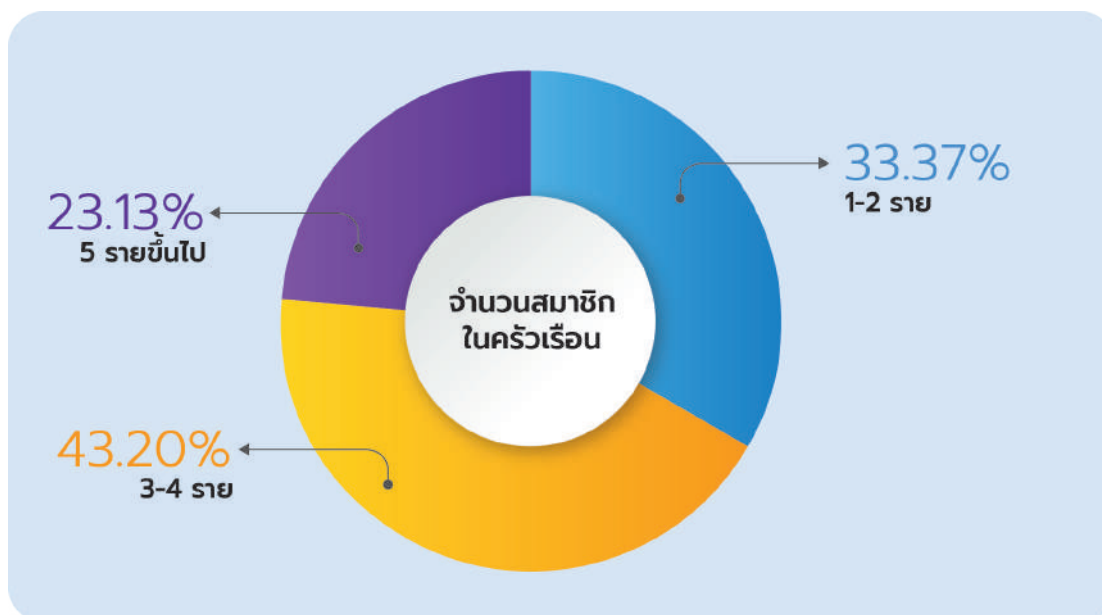
แผนภูมิที่ 2 ร้อยละเกษตรกรแบ่งตามช่วงอายุ

1.3 สมาชิกครัวเรือนเกษตร

ครัวเรือนเกษตรมีสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย ครัวเรือนละ 2 ราย โดยจำนวนสมาชิกครัวเรือนสูงสุด มีจำนวน 8 ราย และสมาชิกครัวเรือนภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ มีสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย ครัวเรือนละ 2 ราย ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสมาชิกครัวเรือนมากที่สุด เฉลี่ยครัวเรือนละ 3 ราย (ตารางที่ 3, แผนภูมิที่ 3)

ตารางที่ 3 ร้อยละเกษตรกรจำแนกตามจำนวนสมาชิกครัวเรือนเกษตร

ช่วงอายุ	ภาค				รวม
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
สมาชิกในครัวเรือน					
1-2 ราย	47.95	31.29	51.71	39.04	33.67
3-4 ราย	35.67	45.45	32.32	48.63	43.20
5 รายขึ้นไป	16.37	23.26	15.97	12.33	23.13
สมาชิกเฉลี่ย (ราย)	2	3	2	2	2

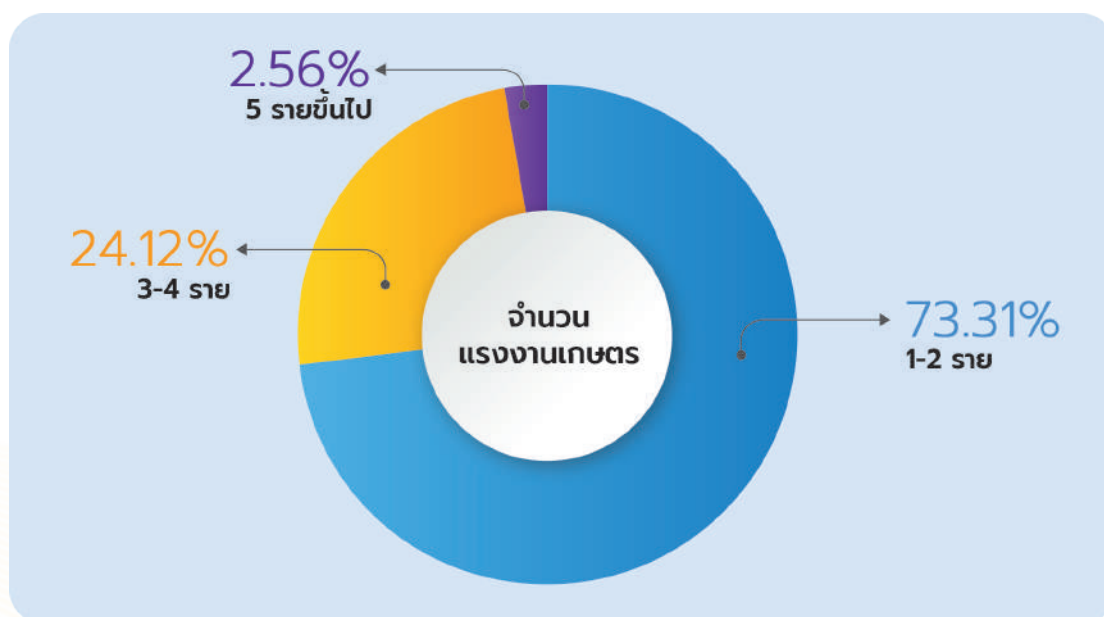
แผนภูมิที่ 3 ร้อยละจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

1.4 จำนวนแรงงานเกษตร

จำนวนแรงงานเกษตร พบว่า ส่วนใหญ่มีแรงงานเกษตรเพียงครัวเรือนละ 1 ราย โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแรงงานเกษตรเฉลี่ย จำนวน 2 ราย ส่วนครัวเรือนภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ มีแรงงานเกษตรเฉลี่ย จำนวน 1 ราย (ตารางที่ 4, แผนภูมิที่ 4)

ตารางที่ 4 ร้อยละเกษตรกรกรจำแนกตามจำนวนแรงงานเกษตร

ช่วงอายุ	ภาค				รวมทั้งประเทศ
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
จำนวนแรงงานเกษตร					
1-2 ราย	77.19	80.17	83.61	92.52	73.31
3-4 ราย	20.47	18.10	15.59	7.48	24.12
5 รายขึ้นไป	2.34	1.72	1.14	0.00	2.56
สมาชิกเฉลี่ย (ราย)	1	2	1	1	1

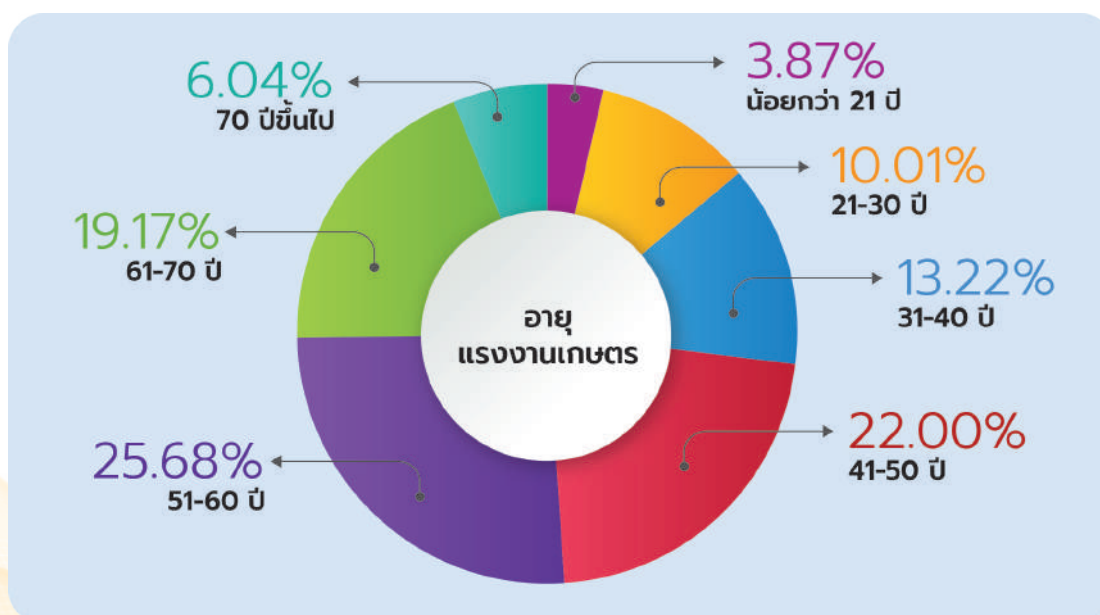
แผนภูมิที่ 4 ร้อยละจำนวนแรงงานเกษตร

1.5 อายุแรงงานเกษตร

อายุแรงงานเกษตร พบว่าโดยเฉลี่ยแรงงานเกษตร มีอายุ 50 ปี โดยภาคกลางมีอายุเฉลี่ยสูงสุด 55 ปี รองลงมาได้แก่ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอายุเฉลี่ย 49 ปีเท่ากัน และภาคใต้มีอายุเฉลี่ยน้อยที่สุด 45 ปี (ตารางที่ 5, แผนภูมิที่ 5)

ตารางที่ 5 ร้อยละเกษตรกรจำแนกตามอายุแรงงานเกษตร

ช่วงอายุ	ภาค				รวมทั้งประเทศ
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
อายุแรงงานเกษตร					
น้อยกว่า 21 ปี	2.82	5.61	0.00	4.61	3.87
21-30 ปี	11.30	10.25	4.23	15.79	10.01
31-40 ปี	10.17	14.31	10.80	16.45	13.22
41-50 ปี	21.47	22.63	20.66	22.37	22.00
51-60 ปี	33.90	21.28	25.35	31.58	25.68
61-70 ปี	18.64	18.76	29.58	6.58	19.17
70 ปีขึ้นไป	1.69	7.16	9.39	2.63	6.04
อายุแรงงานเฉลี่ย	49	49	55	45	50

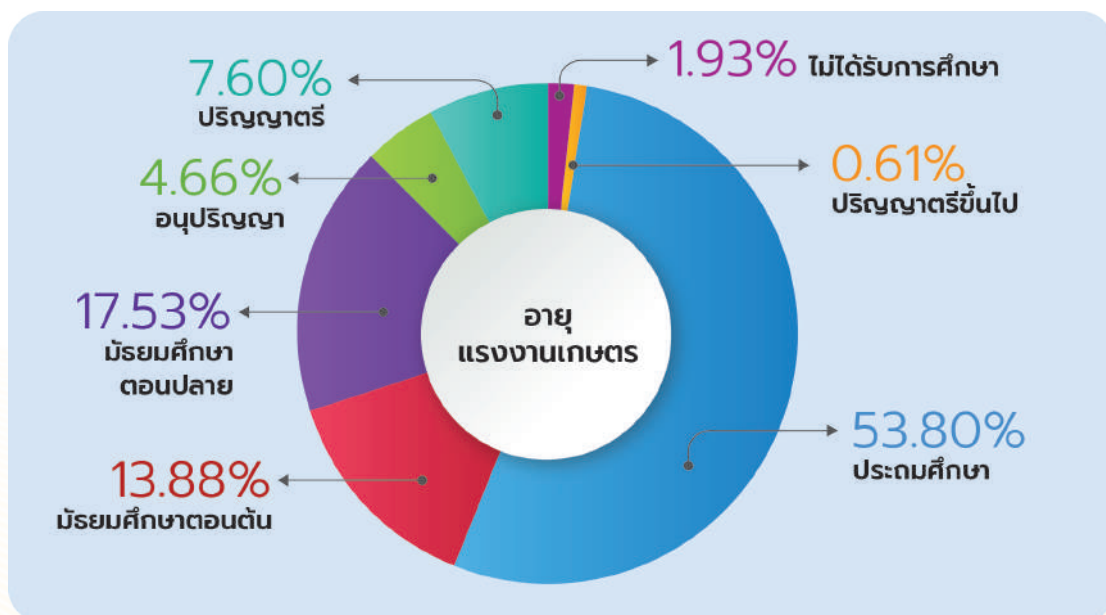
แผนภูมิที่ 5 ร้อยละอายุแรงงานเกษตร

1.6 ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา พบว่าเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ร้อยละ 53.80 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาคือจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 17.53 และ 13.88 ตามลำดับ และมีการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 7.60 และไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 1.93 (ตารางที่ 6, แผนภูมิที่ 6)

ตารางที่ 6 ร้อยละเกษตรกรจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ภาค				รวมทั้งประเทศ
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
ไม่ได้รับการศึกษา	1.79	2.38	0.47	2.80	1.93
ประถมศึกษา	57.74	57.67	55.87	33.57	53.80
มัธยมศึกษาตอนต้น	12.50	12.96	15.02	16.78	13.88
มัธยมศึกษาตอนปลาย	11.31	20.52	15.96	17.48	17.53
อนุปริญญา	5.36	3.24	2.35	11.89	4.66
ปริญญาตรี	10.12	3.02	10.33	15.38	7.60
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	1.19	0.22	0.00	2.10	0.61

แผนภูมิที่ 6 ร้อยละเกษตรกรจำแนกตามระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินและรูปแบบการผลิต

2.1 จำนวนแปลงที่ดิน

จำนวนแปลงที่ดิน พบว่า ครัวเรือนเกษตรส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.80 ถือครองที่ดินเขตปฏิรูปที่ดินโดยเฉลี่ย 1 แปลง รองลงมา ร้อยละ 19.47 ถือครองที่ดิน จำนวน 2 แปลง และร้อยละ 7.50 ถือครองที่ดิน 3 แปลง (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ร้อยละเกษตรกรจำแนกตามจำนวนแปลงที่ดินที่ถือครอง

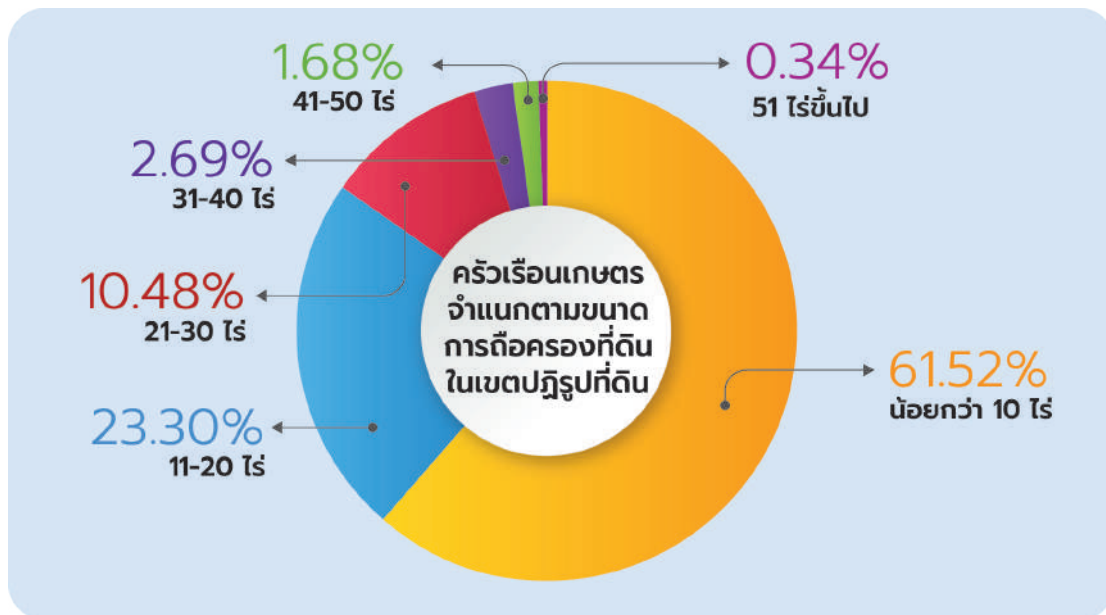
จำนวนแปลงที่ดิน	ภาค				รวมทั้งประเทศ
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1 แปลง	64.91	71.25	70.34	69.86	69.80
2 แปลง	21.64	18.82	18.25	21.23	19.47
3 แปลง	9.36	7.82	6.46	6.16	7.50
4 แปลงขึ้นไป	4.09	2.11	4.94	2.74	3.23
จำนวนแปลงเฉลี่ย (แปลง)	2	1	1	1	1

2.2 ขนาดการถือครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

ขนาดการถือครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน พบว่าในภาพรวม ครัวเรือนเกษตรถือครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเฉลี่ย 11.04 ไร่ต่อครัวเรือน โดยครัวเรือนเกษตรในภาคกลางถือครองที่ดินเฉลี่ยมากที่สุด 11 ไร่ต่อครัวเรือน รองลงมา ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถือครองที่ดินเฉลี่ย 10.14 ไร่ต่อครัวเรือน ส่วนครัวเรือนเกษตรภาคใต้ถือครองที่ดินน้อยที่สุดเฉลี่ย 8.73 ไร่ต่อครัวเรือน (ตารางที่ 8) เมื่อจำแนกตามช่วงขนาดที่ดินที่ถือครอง พบว่าร้อยละ 61.52 ของครัวเรือนเกษตรถือครองที่ดินน้อยกว่า 10 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 23.30 ครัวเรือนเกษตรถือครองที่ดินจำนวน 11 – 20 ไร่ และ ร้อยละ 10.48 ครัวเรือนเกษตรถือครองที่ดิน จำนวน 21 – 30 ไร่ (แผนภูมิที่ 7)

ตารางที่ 8 ร้อยละเกษตรกรจำแนกตามขนาดที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

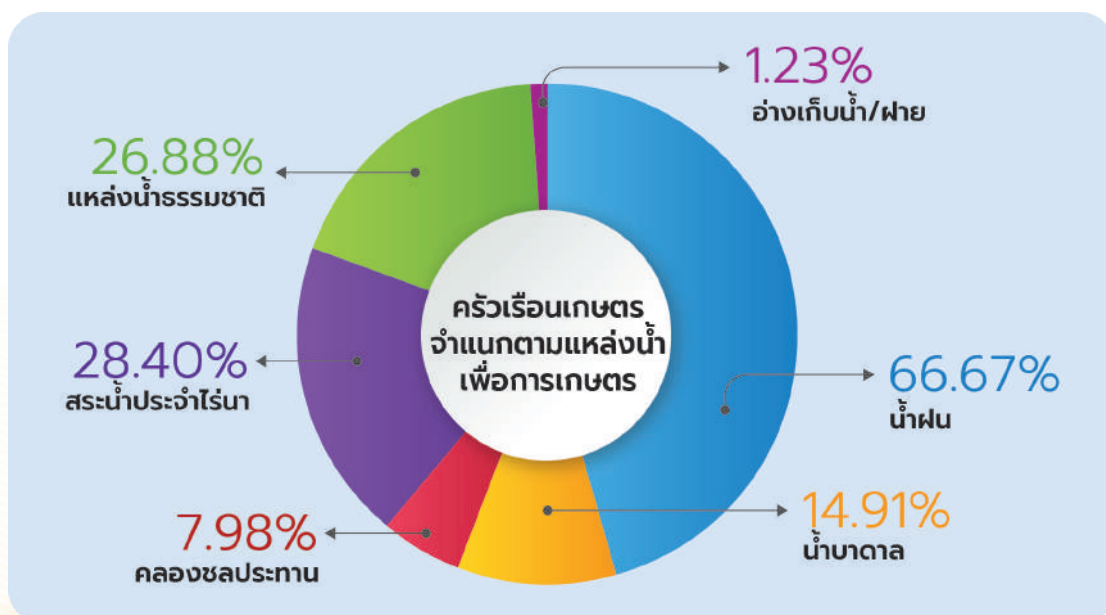
ขนาดที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน	ภาค				รวมทั้งประเทศ
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
น้อยกว่าเท่ากับ 10 ไร่	69.77	65.04	46.61	66.67	61.52
11-20 ไร่	18.22	22.75	27.10	24.64	23.30
21-30 ไร่	9.69	8.85	15.99	6.76	10.48
31-40 ไร่	1.16	1.98	5.69	1.45	2.69
41-50 ไร่	0.78	1.22	3.79	0.48	1.68
51 ไร่ขึ้นไป	0.39	0.15	0.81	0.00	0.34
ขนาดที่ดินเฉลี่ย (ไร่)	9.11	10.14	11.00	8.73	11.04

แผนภูมิที่ 7 ร้อยละครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามขนาดการถือครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

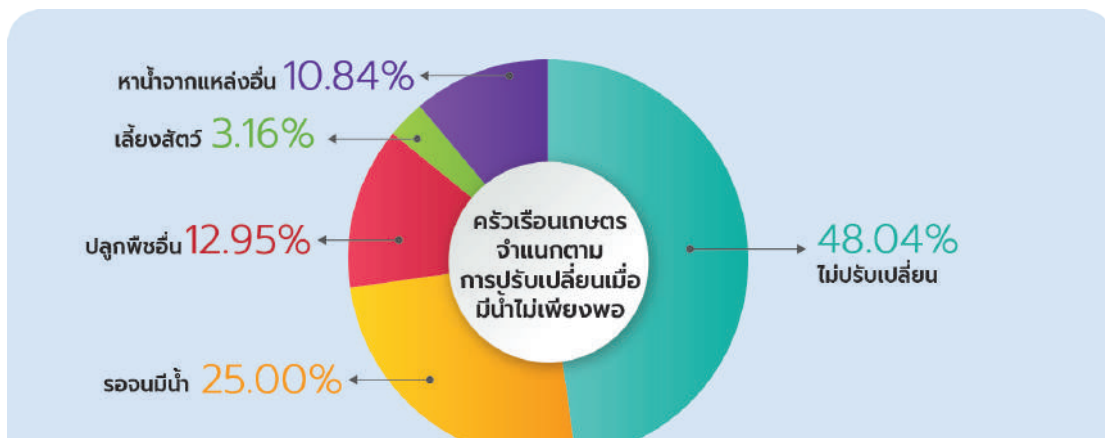
2.3 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร พบว่า ร้อยละ 66.67 ของครัวเรือนพึ่งพาน้ำฝนเป็นหลัก รองลงมา ร้อยละ 28.40 ใช้น้ำจากสระน้ำประจำไร่นา และร้อยละ 26.88 ใช้แหล่งน้ำธรรมชาติ (แผนภูมิที่ 8)

แผนภูมิที่ 8 ร้อยละครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

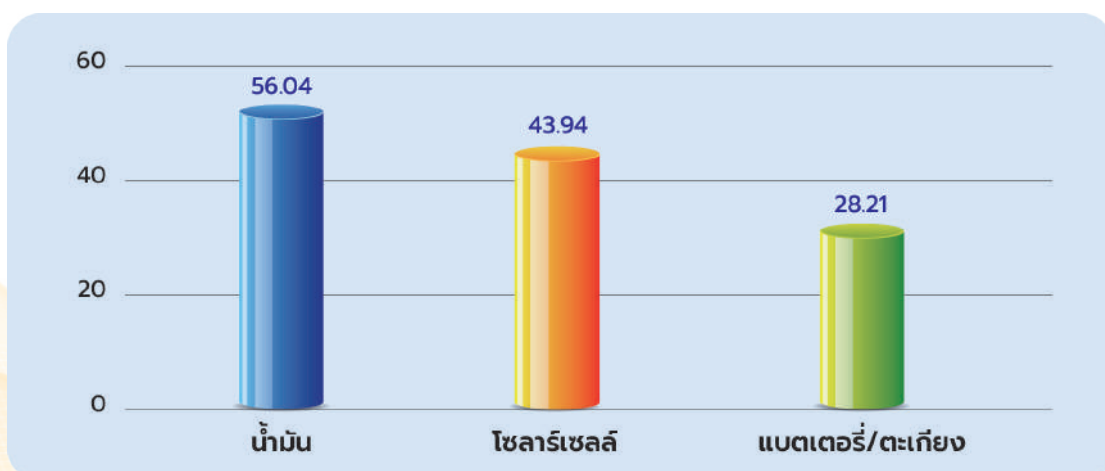
จากการสำรวจพบว่าร้อยละ 62.14 ของเกษตรกรมีน้ำเพียงพอทำการเกษตรทั้งปี ในกลุ่มของเกษตรกรที่มีน้ำไม่เพียงพอทำการเกษตร พบว่า ร้อยละ 48.04 ยังทำการเกษตรตามปกติ รองลงมาร้อยละ 25 รองจนกว่าจะมีน้ำทำการเกษตรจึงเริ่มทำการเกษตร ร้อยละ 12.95 มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่นที่ใช้น้ำน้อย และร้อยละ 10.84 จะหาน้ำจากแหล่งอื่น เช่น สูบน้ำจากคลองธรรมชาติใกล้เคียง ใช้น้ำประปา หรือขุดสระและเจาะบาดาล เป็นต้น (แผนภูมิที่ 9)

แผนภูมิที่ 9 ร้อยละครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามการปรับเปลี่ยนเมื่อมีน้ำไม่เพียงพอ

2.4 โครงสร้างพื้นฐานในแปลงเกษตร

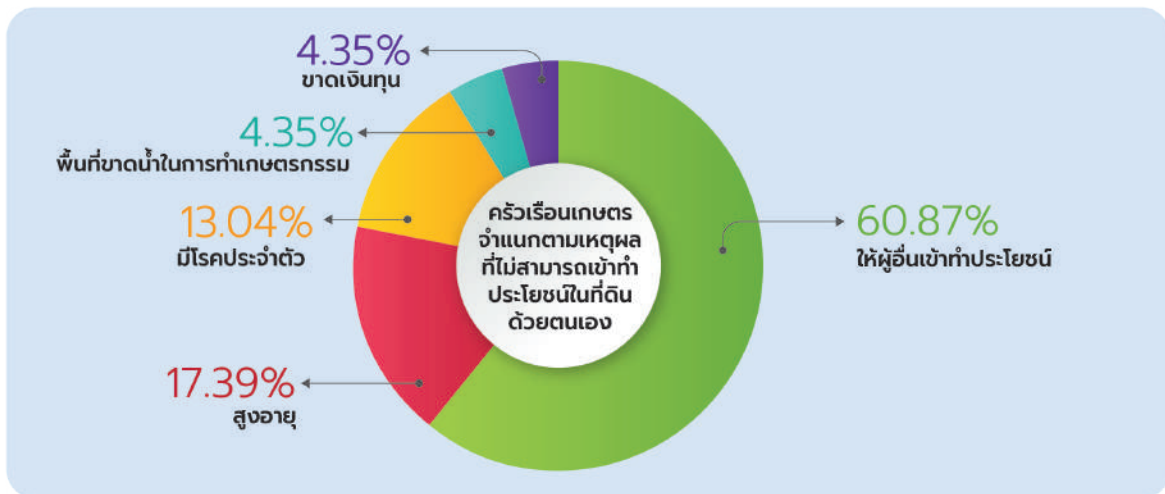
ด้านโครงสร้างพื้นฐานในแปลงเกษตร พบว่า ครัวเรือนเกษตรกร ร้อยละ 95.33 มีถนนเข้าแปลงเกษตร และยังสามารถใช้ได้ ในส่วนของไฟฟ้าสำหรับการเกษตร พบว่า ร้อยละ 54.97 มีไฟฟ้าเข้าถึงแปลง ในส่วนแปลงที่ไม่มีไฟฟ้าเข้าถึง มีการใช้พลังงานทางเลือกอื่น ๆ โดย ร้อยละ 56.04 ใช้น้ำมัน ร้อยละ 43.94 ใช้โซลาร์เซลล์ และร้อยละ 28.21 ใช้แบตเตอรี่/ตะเกียง (แผนภูมิที่ 10)

แผนภูมิที่ 10 ร้อยละครัวเรือนจำแนกตามประเภทพลังงานทางเลือก

2.5 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

การใช้ประโยชน์ที่ดิน พบว่า ครัวเรือนเกษตรที่ได้รับการจัดที่ดินใช้ประโยชน์ที่ดินด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 93.61 ในขณะที่ร้อยละ 6.39 ไม่เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของตนเองโดยแบ่งสัดส่วนตามเหตุผลต่าง ๆ ดังนี้ ให้ผู้อื่นเข้าทำประโยชน์ ร้อยละ 60.87 (ซึ่งผู้ที่ทำประโยชน์แทนส่วนใหญ่คือทายาทของเจ้าของที่ดินเอง) เกษตรกรสูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 17.39 เกษตรกรมีโรคประจำตัว คิดเป็นร้อยละ 13.04 ส่วนพื้นที่ขาดน้ำในการทำเกษตรกรรม และขาดเงินทุน มีสัดส่วนเท่ากัน ร้อยละ 4.35 (แผนภูมิที่ 11)

แผนภูมิที่ 11 ร้อยละครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามเหตุผลที่ไม่สามารถเข้าทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเอง

2.6 ผลผลิตทางการเกษตร

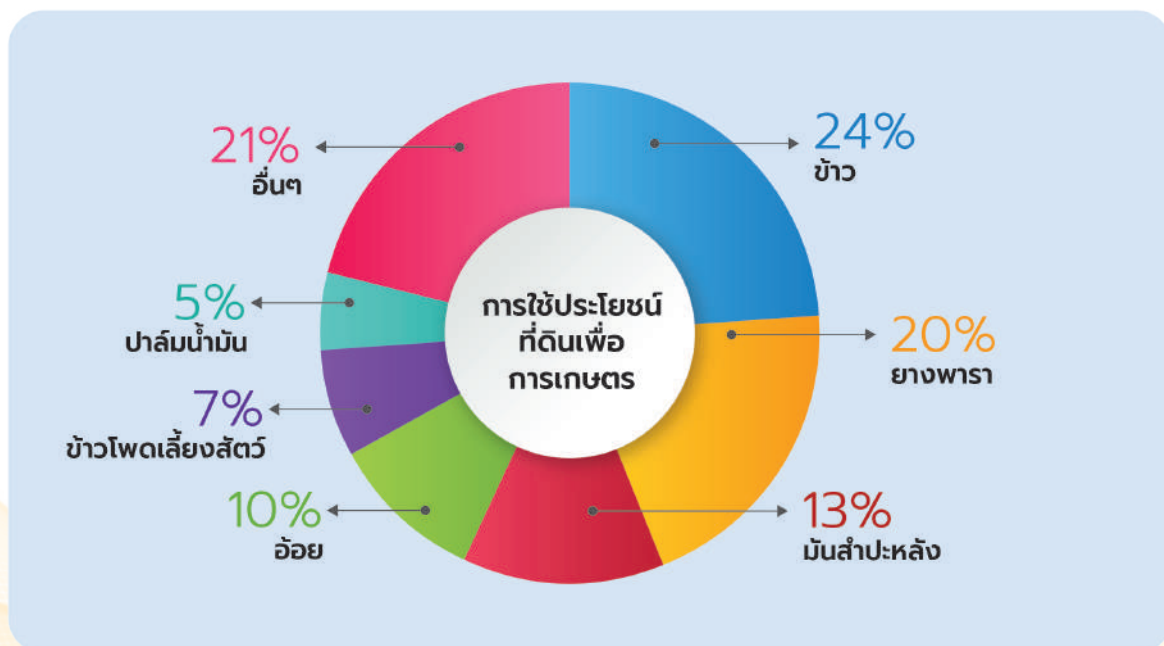
ข้อมูลการผลิตทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน พืชเศรษฐกิจสำคัญในเขตปฏิรูปที่ดิน ประกอบด้วย ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และปาล์มน้ำมัน (แผนภูมิที่ 12)

- 1) **ข้าว** ครัวเรือนเกษตรมีเนื้อที่ปลูกข้าว รวม 2,934 ไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 561.24 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 2,002.73 บาทต่อไร่ มีผลตอบแทนสุทธิเท่ากับ 2,619.15 บาทต่อไร่ ราคาจำหน่ายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 9.30 บาท
- 2) **ยางพารา** ครัวเรือนเกษตรมีเนื้อที่ปลูกยางพารา รวม 2,353 ไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 517.84 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 1,693.20 บาทต่อไร่ มีผลตอบแทนสุทธิเท่ากับ 8,407.15 บาทต่อไร่ ราคาจำหน่ายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 25.75 บาท
- 3) **มันสำปะหลัง** ครัวเรือนเกษตรมีเนื้อที่ปลูกมันสำปะหลัง รวม 1,544 ไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 2,905.35 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 2,709.16 บาทต่อไร่ มีผลตอบแทนสุทธิเท่ากับ 3,616.48 บาทต่อไร่ ราคาจำหน่ายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 2.27 บาท
- 4) **อ้อย** ครัวเรือนเกษตรมีเนื้อที่ปลูกอ้อย รวม 1,231 ไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 10,402.83 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 7,008.94 บาทต่อไร่ มีผลตอบแทนสุทธิเท่ากับ 8,588.71 บาทต่อไร่ ราคาจำหน่ายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 2.33 บาท

5) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ คร่าวเรือนเกษตรกรมีเนื้อที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รวม 821 ไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 944.36 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 2,851.01 บาทต่อไร่ มีผลตอบแทนสุทธิเท่ากับ 3,072.79 บาทต่อไร่ ราคาจำหน่ายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 6.11 บาท

6) ปาล์มน้ำมัน คร่าวเรือนเกษตรกรมีเนื้อที่ปลูกปาล์มน้ำมัน รวม 635 ไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 2,635.91 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 3,229.06 บาทต่อไร่ มีผลตอบแทนสุทธิเท่ากับ 13,611.46 บาทต่อไร่ ราคาจำหน่าย กิโลกรัมละ 6.04 บาท

แผนภูมิที่ 12 ร้อยละการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร

ส่วนที่ 3 ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตเกษตรกร

ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตเกษตรกรกำหนดประเด็นในการสำรวจ จำนวน 8 หมวด 22 ตัวชี้วัด ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายคุณภาพชีวิตเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

หมวด	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	คำอธิบาย
การศึกษา	1. ครรวัเรียนที่สมาชิกมีการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ 9 ปี	ร้อยละ 56 ¹	สมาชิกในครรวัเรียนที่มีการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ 9 ปี (ประถมศึกษา - มัธยมศึกษาตอนต้น)
	2. ครรวัเรียนที่สมาชิกในครรวัเรียนอายุ 15-59 ปี อ่าน เขียนภาษาไทย และคิดเลขอย่างง่ายได้	ร้อยละ 85 ²	คนไทยทุกคนควรต้องอ่าน เขียนภาษาไทย และคิดเลขอย่างง่ายได้ โดยเฉพาะกลุ่มคนที่มีอายุ 15 – 59 ปี ซึ่งอยู่ในวันทำงาน
การผลิตทางการเกษตร	3. ครรวัเรียนมีน้ำเพื่อการเกษตรเพียงพอตลอดปี	ร้อยละ 85 ³	น้ำใช้เพื่อการเกษตร หมายถึง น้ำฝน น้ำบาดาล น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ และน้ำชลประทาน
	4. ไฟฟ้าเข้าถึงแปลงเกษตรกรรม	ร้อยละ 85 ³	ไฟฟ้าเข้าถึงแปลงเกษตรกรรม และการแก้ปัญหาเมื่อไม่มีไฟฟ้า
	5. มีถนนเข้าถึงแปลงเกษตรกรรม	ร้อยละ 85 ³	ถนนที่เข้าถึงแปลง สามารถใช้งานได้
	6. เกษตรกรพอใจในปริมาณผลผลิตทางการเกษตรที่ได้	ร้อยละ 85 ³	ปริมาณผลผลิตเป็นไปตามที่เกษตรกรคาดหวัง
	7. เกษตรกรพอใจในราคาผลผลิตที่ได้รับ	ร้อยละ 85 ³	ราคาผลผลิตเป็นไปตามที่เกษตรกรคาดหวัง
การบริโภค	8. ครรวัเรียนที่พึ่งพาตนเองด้านอาหารจากไร่นา	ร้อยละ 85 ³	พึ่งพาตนเองด้านอาหารจากไร่นา หมายถึง อาหารที่บริโภคมาจากผลผลิตในแปลงเกษตรของตนเอง
	9. ครรวัเรียนมีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคทั้งปี	ร้อยละ 85 ³	อาหารที่เพียงพอ หมายถึง อาหารที่ผลิตเองหรือหาตามธรรมชาติ หรือซื้อ
	10. ครรวัเรียนมีน้ำสะอาดสำหรับการบริโภคเพียงพอตลอดปี	ร้อยละ 85 ²	น้ำสะอาดสำหรับการบริโภคหมายถึง น้ำฝน น้ำประปา น้ำจากแหล่งธรรมชาติ น้ำบาดาล น้ำที่ผ่านเครื่องกรองน้ำ หรือน้ำบรรจุขวด

ตารางที่ 9 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายคุณภาพชีวิตเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน (ต่อ)

หมวด	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	คำอธิบาย
สุขภาพ	11. สุขภาพของสมาชิกในครัวเรือน	ร้อยละ 85 ³	เกษตรกรประเมินตนเองและสมาชิกในครัวเรือนว่ามีสุขภาพดี
	12. ครัวเรือนได้รับสิทธิรักษาพยาบาล	ร้อยละ 85 ³	สมาชิกในครัวเรือนได้รับสิทธิรักษาพยาบาลต่าง ๆ เช่น สิทธิ 30 บาท สิทธิประกันสังคม สิทธิข้าราชการ สิทธิประกันสุขภาพเอกชน เป็นต้น
ภาวะเศรษฐกิจของครัวเรือน	13. รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตร	มากกว่า 269,449 บาท ¹	รายได้สุทธิเฉลี่ย = รายได้เงินสด - รายจ่ายเงินสด
	14. รายได้สุทธิทางการเกษตรเฉลี่ย	มากกว่า 59,460 บาทต่อครัวเรือน ³	รายได้สุทธิทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินเฉลี่ย = รายได้ทางการเกษตรหักต้นทุนการผลิตทางการเกษตร
	15. หนี้สินเฉลี่ย	น้อยกว่า 261,828 บาท ⁴	หนี้สินที่เกิดขึ้นจากในและนอกภาคการเกษตร
	16. จำนวนเงินออมเฉลี่ย	มากกว่า 87,415 บาทต่อปี ¹	การออมเงิน หมายถึง การนำรายได้ที่เหลือจากการใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค หรือการกันรายได้ส่วนหนึ่งมาเก็บไว้เพื่อใช้จ่ายในยามเจ็บป่วย หรือมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น หรือเมื่อแก่ชรา หรือเพื่อใช้จ่ายในกิจการอื่นใดที่สมควร ทั้งในรูปแบบที่เป็นเงินสดหรือทรัพย์สินต่าง ๆ
การมีส่วนร่วม	17. ครัวเรือนมีความอบอุ่น	ร้อยละ 99.76 ¹	สมาชิกในครัวเรือนมีโอกาสอยู่พร้อมหน้ากัน มีความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน มีการปรึกษาหารือร่วมกัน
	18. ครัวเรือนที่สมาชิกในครัวเรือนมีเวลาอยู่พร้อมหน้าและทำกิจกรรมร่วมกัน	ร้อยละ 85 ³	การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในครัวเรือนอย่างน้อยอาทิตย์ละครั้ง
	19. ครัวเรือนเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร	ร้อยละ 91 ¹	สมาชิกในครัวเรือนอย่างน้อย 1 คนเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรเพื่อมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการบริหารจัดการร่วมกัน ทั้งทางด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด เพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและสร้างอำนาจในการต่อรอง

ตารางที่ 9 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายคุณภาพชีวิตเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน (ต่อ)

หมวด	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	คำอธิบาย
การมีส่วนร่วม (ต่อ)	20. ครีวเรือนมีส่วนร่วม ทำกิจกรรมสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของชุมชน หรือท้องถิ่น	ร้อยละ 85 ²	สมาชิกในครัวเรือนอย่างน้อย 1 คน ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน โดยการ แสดงออกความคิดเห็น การออกแรงงาน และการบริจาคสมทบวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ
การเข้าถึง เทคโนโลยีและ สารสนเทศ ทางการเกษตร	21. การเข้าถึงข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ต่อการผลิต ทางการเกษตร	ร้อยละ 85 ³	เกษตรกรสามารถทราบข้อมูลที่จำเป็น และเป็นประโยชน์ในการทำการเกษตร
ความพึงพอใจ ความคาดหวัง และความสุข ในชีวิต	22. ครีวเรือนเกษตรกรมีความภูมิใจ ต่อความสำเร็จในการทำ อาชีพเกษตร	ร้อยละ 76 ¹	เกษตรกรพอใจและมีความสุข ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และคาดหวังให้บุตรหลานสืบทอด อาชีพเกษตรกรรมต่อไป

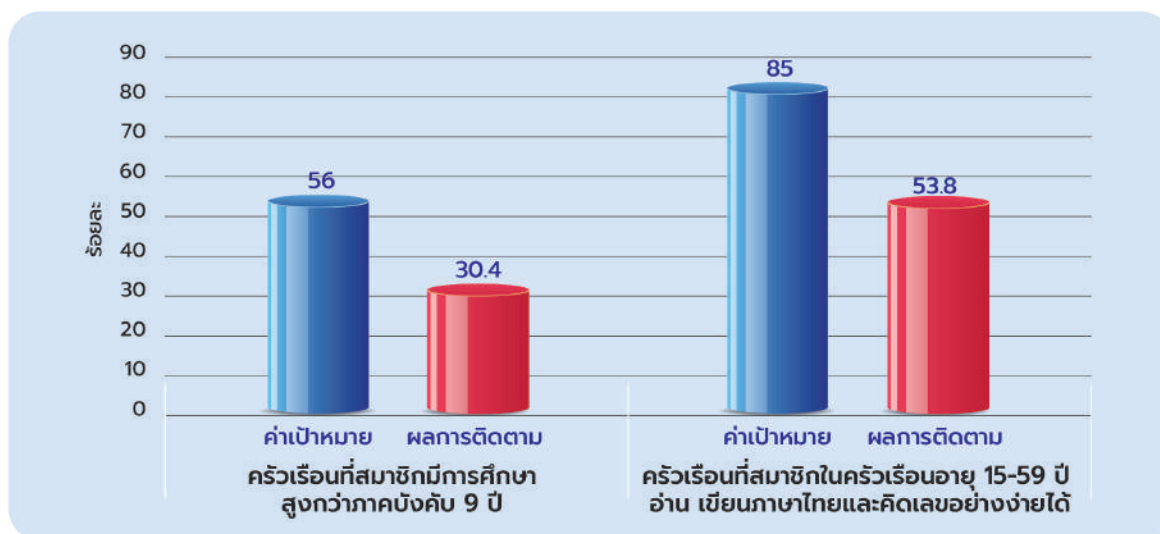
หมายเหตุ แหล่งอ้างอิงค่าเป้าหมาย

- ¹ ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2563 และแนวโน้มปี 2564, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
- ² คู่มือการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ปี 2560-2564, กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
- ³ แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564), สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ⁴ การติดตามภาวะเศรษฐกิจ สังคม ครีวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ปีการเพาะปลูก 2561/2562, สำนักงานการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกร

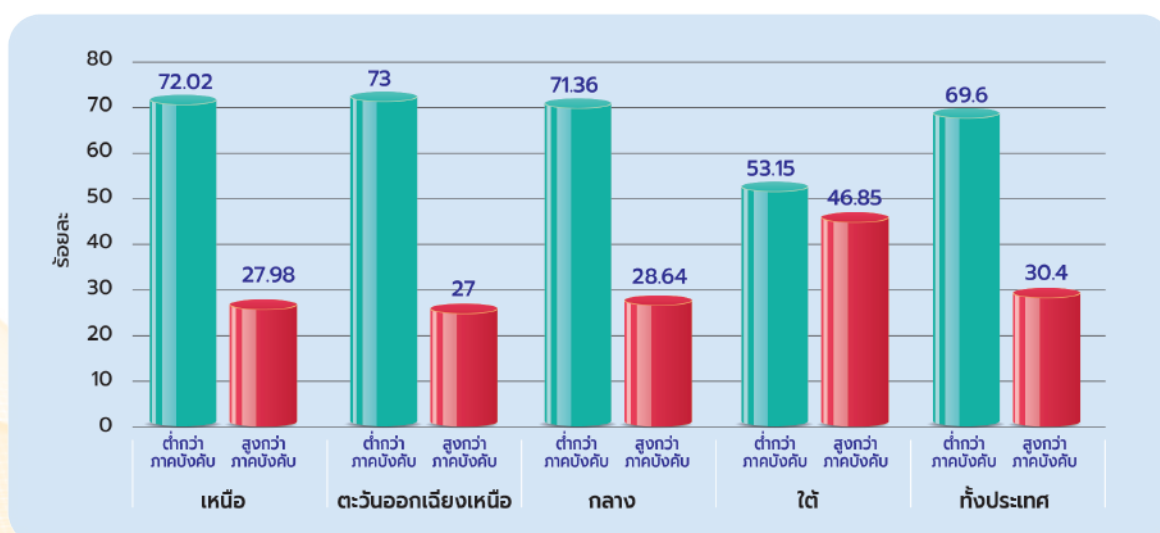
ผลการสำรวจตามตัวชี้วัด

หมวดที่ 1 การศึกษา ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ ครั้วเรือนที่สมาชิกมีการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ 9 ปี และครั้วเรือนที่สมาชิกในครั้วเรือนอายุ 15 – 59 ปี อ่าน เขียนภาษาไทย และคิดเลขอย่างง่ายได้ ซึ่งผลการสำรวจพบว่าครั้วเรือนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้ง 2 ตัวชี้วัด (แผนภูมิที่ 13)

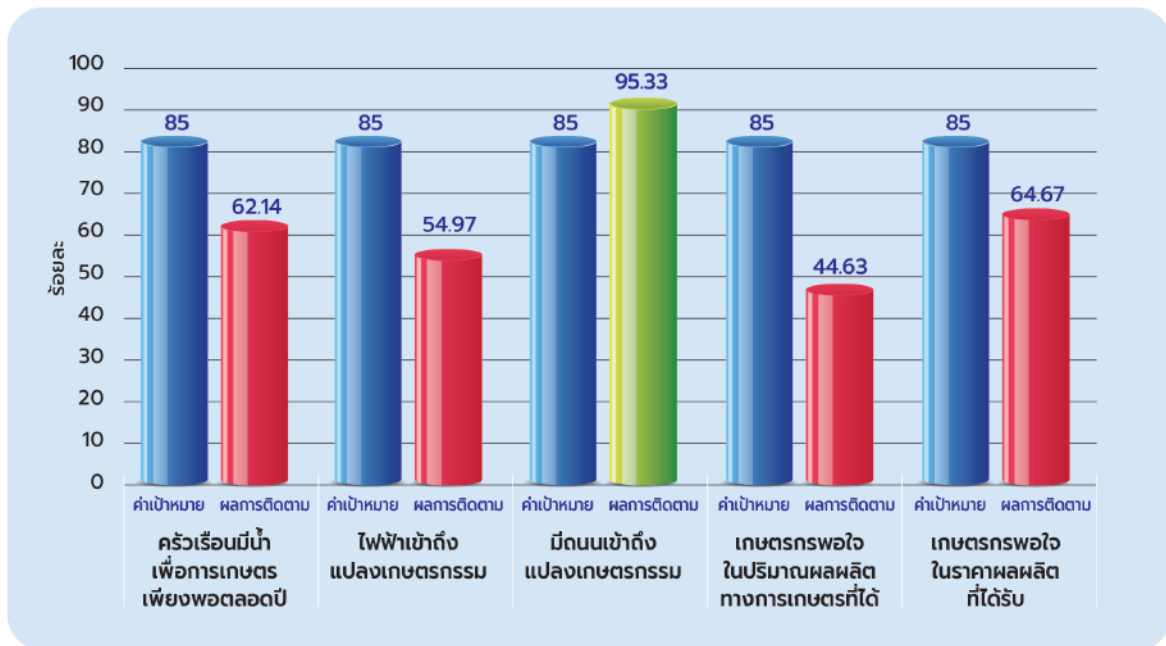
แผนภูมิที่ 13 ค่าเป้าหมายและผลการติดตาม หมวดที่ 1

ด้านการศึกษาพบว่า ร้อยละ 30.40 ของครั้วเรือนเกษตรที่มีสมาชิกครั้วเรือนมีการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3) ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 56 เมื่อพิจารณารายภาค พบว่าครั้วเรือนเกษตรในทุกภาคมีจำนวนสมาชิกครั้วเรือนมีการศึกษาต่ำกว่าภาคบังคับ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์กำหนดไว้ร้อยละ 56 (แผนภูมิที่ 14)

แผนภูมิที่ 14 ร้อยละของเกษตรกรจําแนกตามการศึกษาภาคบังคับ

หมวดที่ 2 การผลิตทางการเกษตร ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดครัวเรือนมีน้ำเพื่อการเกษตรเพียงพอตลอดปี ไฟฟ้าเข้าถึงแปลงเกษตรกรรม เกษตรกรพอใจในปริมาณผลผลิตทางการเกษตรที่ได้ และเกษตรกรพอใจในราคาผลผลิตที่ได้รับ ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในขณะที่ตัวชี้วัดมีถนนเข้าถึงแปลงเกษตรกรรม ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (แผนภูมิที่ 15)

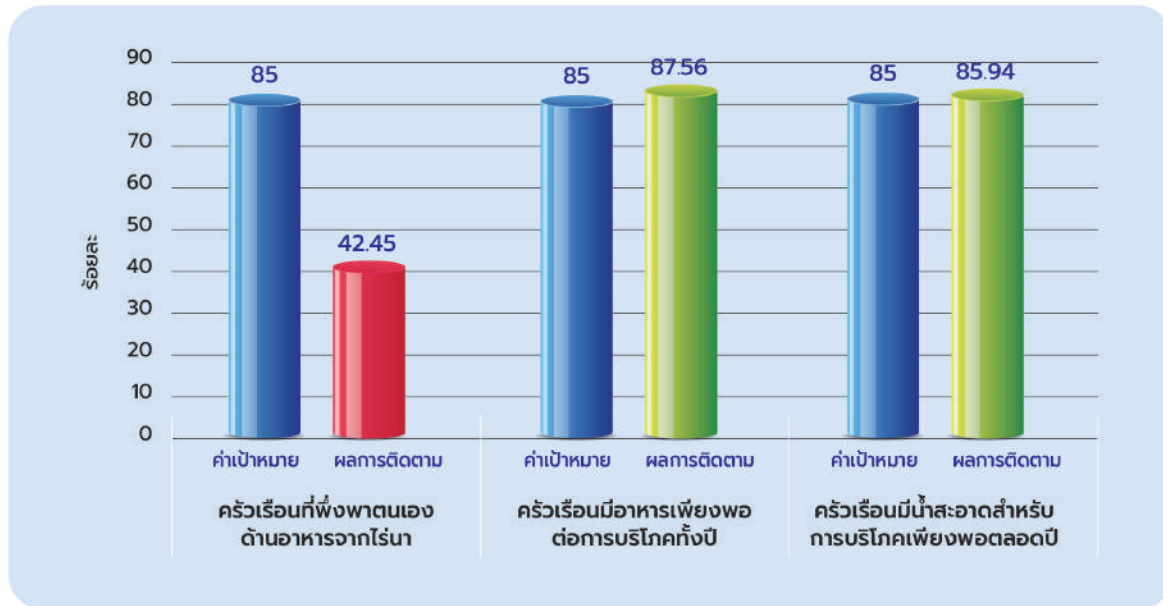
แผนภูมิที่ 15 ค่าเป้าหมายและผลการติดตาม หมวดที่ 2

จากการสำรวจพบว่าร้อยละ 62.14 ของเกษตรกรมีน้ำเพียงพอทำการเกษตรทั้งปี ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 85 ด้านไฟฟ้า พบว่า ครัวเรือนเกษตร ร้อยละ 54.97 มีไฟฟ้าเข้าถึงแปลงเกษตรกรรม ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 85 ด้านถนน พบว่าครัวเรือนเกษตรร้อยละ 95.33 มีถนนเข้าแปลงเกษตร ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 85

ความพึงพอใจต่อปริมาณผลผลิต และราคาผลผลิต พบว่า ร้อยละ 64.67 ของครัวเรือนเกษตรกรมีความพอใจในราคาผลผลิตที่ได้ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 85

ด้านความพึงพอใจในปริมาณผลผลิตทางการเกษตรที่ได้ พบว่าร้อยละ 44.63 ของครัวเรือนเกษตรกรด้านความพึงพอใจในปริมาณผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 85

หมวดที่ 3 การบริโภค ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดครัวเรือนที่พึ่งพาตนเองด้านอาหารจากไร่นา ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในขณะที่ครัวเรือนมีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคทั้งปี และครัวเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับ บริโภคเพียงพอตลอดปี ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (แผนภูมิที่ 16)

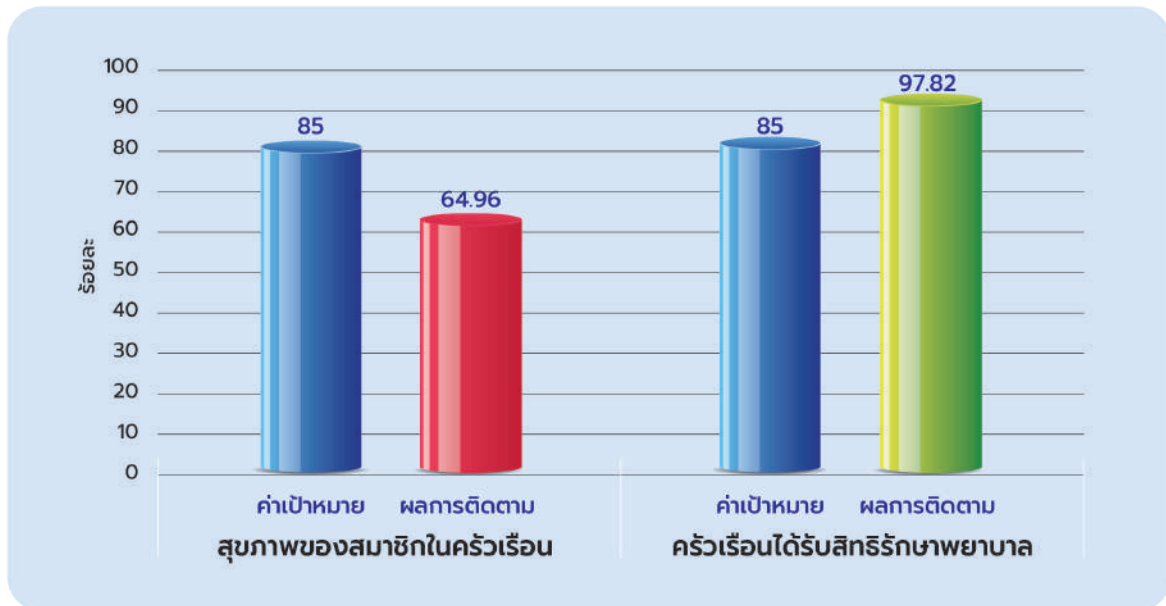
แผนภูมิที่ 16 ค่าเป้าหมายและผลการติดตาม หมวดที่ 3

ด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเองด้านอาหารที่บริโภคในครัวเรือน พบว่า ร้อยละ 75.40 ของครัวเรือนเกษตรกร มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ด้านอาหารจากการผลิตวัตถุดิบได้เองในแปลงของตนเอง ร้อยละ 42.45 สามารถหาอาหารได้ตามธรรมชาติ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 85

ด้านครัวเรือนมีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคทั้งปี พบว่า ร้อยละ 87.56 ของครัวเรือนเกษตรกรมีอาหารเพียงพอ ต่อการบริโภค ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 85 โดยแหล่งที่มาของอาหารประกอบด้วย ร้อยละ 81.10 ซื้ออาหาร รับประทานเองเป็นหลัก ร้อยละ 75.40 พึ่งพาอาหารที่ผลิตได้จากไร่นาของตนเอง ร้อยละ 42.45 หาอาหาร ตามธรรมชาติ และร้อยละ 10.26 มีบุตรหลาน/ญาติจัดการหาให้

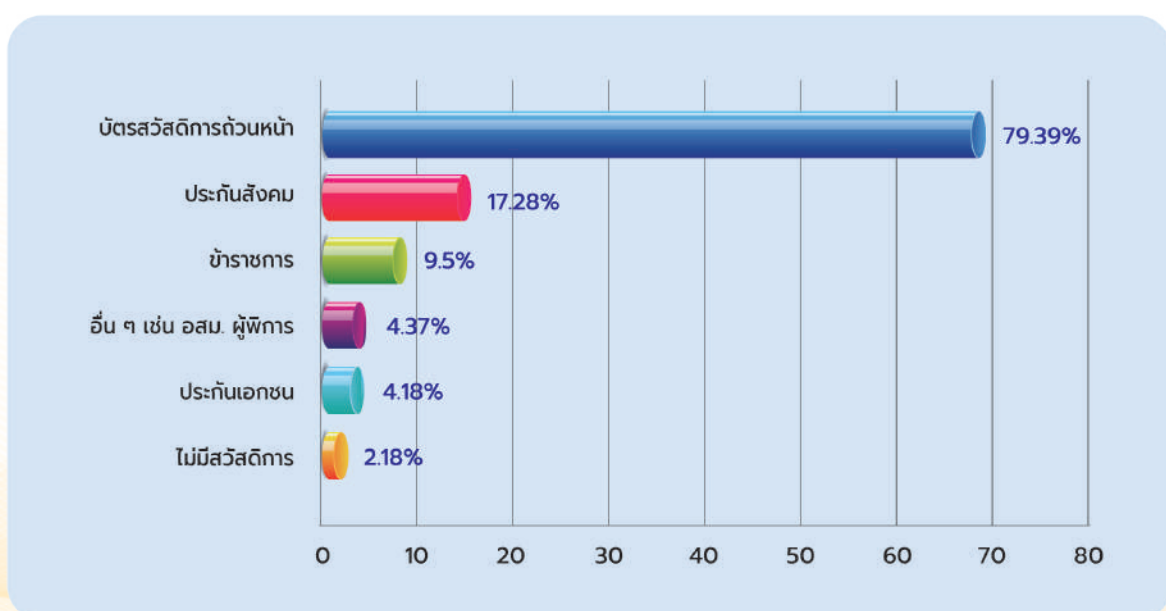
ด้านครัวเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับการบริโภคทั้งปี พบว่า ร้อยละ 85.94 ของครัวเรือนเกษตรกรมีน้ำสะอาด บริโภคทั้งปี ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 85

หมวดที่ 4 สุขภาพ ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดสุขภาพของสมาชิกในครัวเรือนไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในขณะที่ครัวเรือนได้รับสิทธิรักษาพยาบาล ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (แผนภูมิที่ 17)

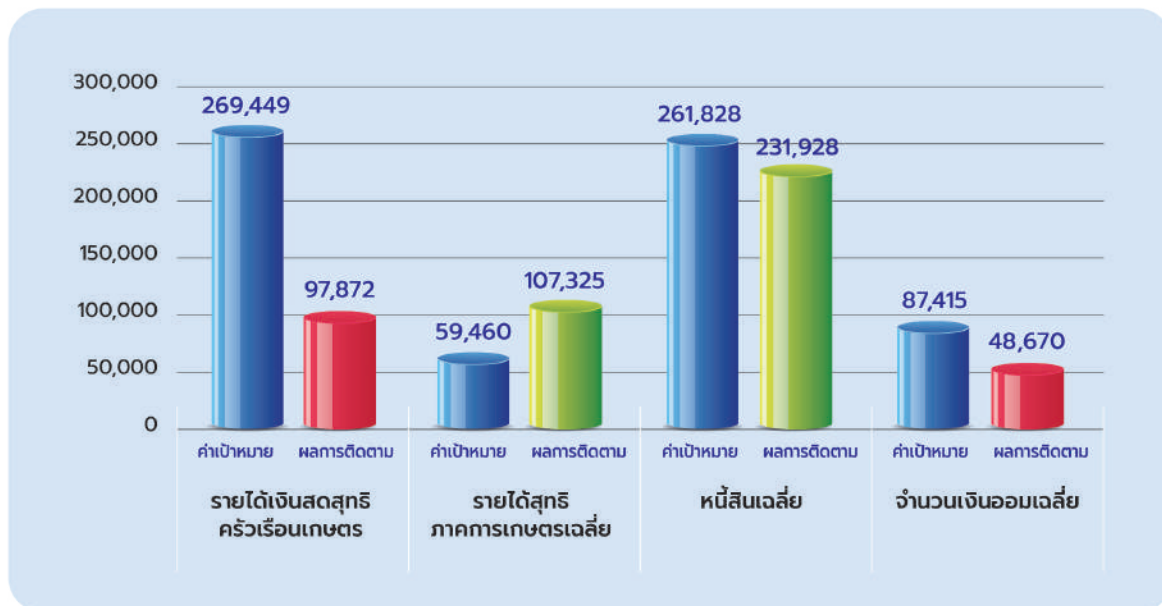
แผนภูมิที่ 17 ค่าเป้าหมายและผลการติดตาม หมวดที่ 4

ด้านสุขภาพของสมาชิกครัวเรือน จากการประเมินตนเองของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ร้อยละ 64.96 มีสุขภาพอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ ร้อยละ 85 และเมื่อพิจารณาถึงสิทธิการรักษาพยาบาล พบว่า ในภาพรวม สมาชิกครัวเรือนเกษตรกร ร้อยละ 97.82 มีสิทธิการรักษาพยาบาล ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 85 โดยร้อยละ 79.39 ของสมาชิกครัวเรือนเกษตรกรมีสิทธิการรักษาพยาบาลภายใต้บัตรสวัสดิการถ้วนหน้า รองลงมา ได้แก่ สิทธิประกันสังคม คิดเป็นร้อยละ 17.28 (แผนภูมิที่ 18)

แผนภูมิที่ 18 ร้อยละครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามสิทธิการรักษาพยาบาล

หมวดที่ 5 ภาวะเศรษฐกิจของครัวเรือน ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร และจำนวนเงินออมเฉลี่ย ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในขณะที่รายได้สุทธิภาคการเกษตรเฉลี่ย และหนี้สินเฉลี่ย ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (แผนภูมิที่ 19)

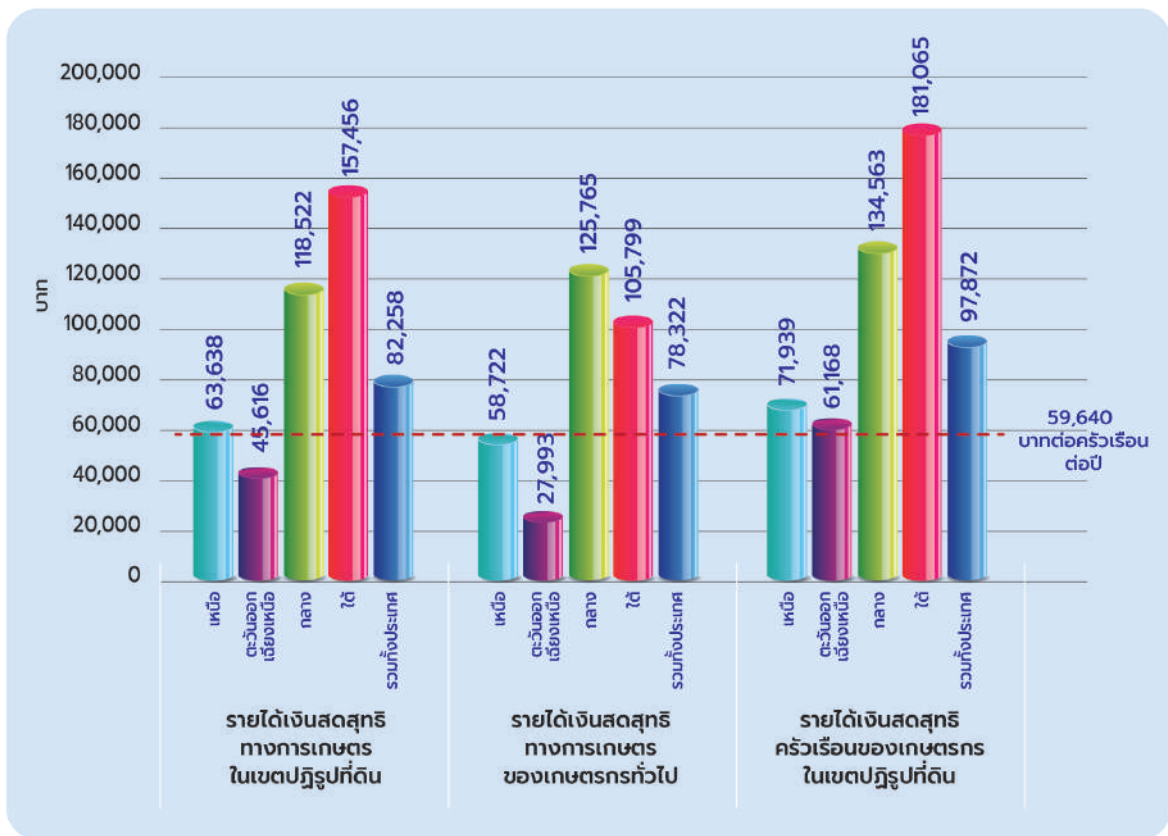

แผนภูมิที่ 19 ค่าเป้าหมายและผลการติดตาม หมวดที่ 5

รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร ปีการเพาะปลูก 2563/2564 มีค่าเท่ากับ 97,872 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ มากกว่า 269,449 บาท

รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร พบว่าเกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร มีค่าเท่ากับ 107,325 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ มากกว่า 59,460 บาท

รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน จากการติดตาม พบว่าครัวเรือนเกษตรกรปีการเพาะปลูก 2563/2564 มีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน 82,258 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งมีค่าสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดภายใต้แผนพัฒนาการเกษตร ซึ่งมีเป้าหมาย 59,460 บาทต่อครัวเรือน เมื่อพิจารณารายภาค พบว่าครัวเรือนเกษตรกรภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ มีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (แผนภูมิที่ 20)

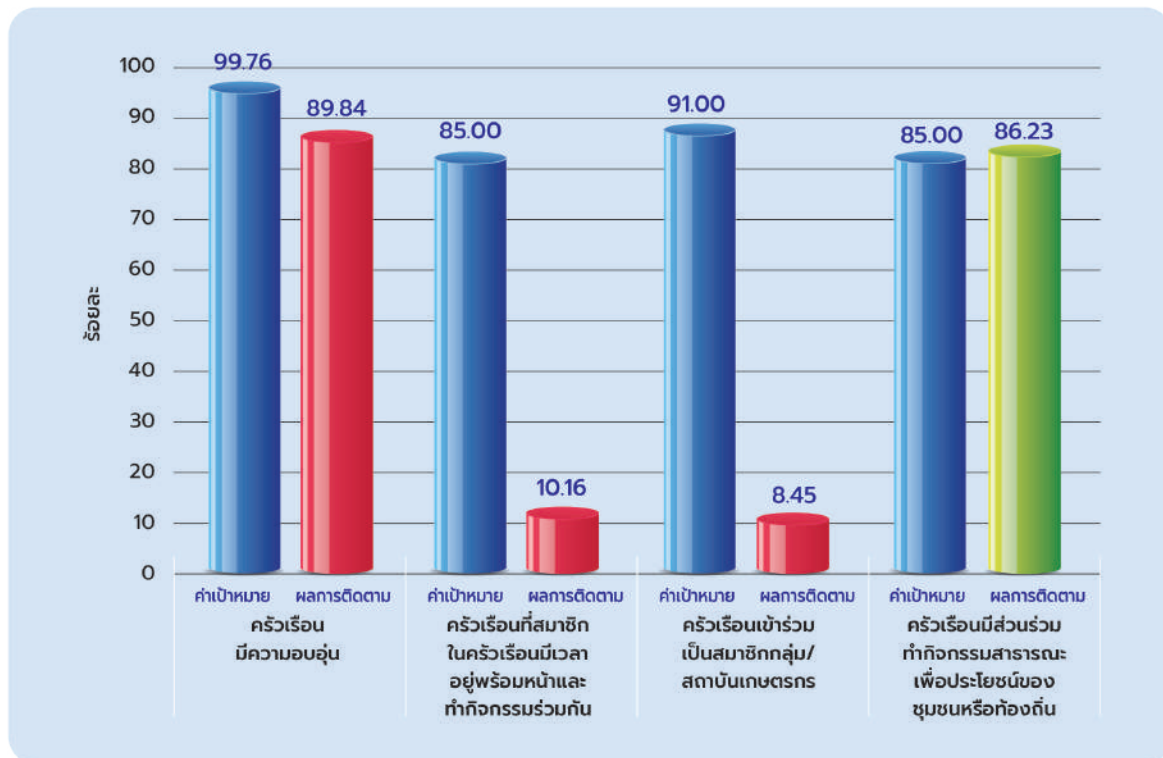

แผนภูมิที่ 20 เปรียบเทียบรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรของเกษตรกรทั่วไป และรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

ด้านการหนี้สิน พบว่าเกษตรกรมีภาระหนี้สินคงค้างเฉลี่ย เฉลี่ย 231,928 บาทต่อปี ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ น้อยกว่า 261,828 บาท เมื่อพิจารณารายภาค พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรภาคกลางมีหนี้สินคงค้างมากที่สุดเฉลี่ย 507,432 บาท รองลงมาได้แก่ ภาคใต้ และภาคเหนือ มีหนี้สินคงค้างเฉลี่ย 270,181 บาท และ 173,050 บาท ตามลำดับ โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีหนี้สินคงค้างน้อยที่สุด เท่ากับ 154,550 บาท (ตารางที่ 14)

ด้านเงินออม จากการติดตาม พบว่ามีผลรวมเงินออมเฉลี่ย 48,670 บาทต่อปี ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ เงินออมมากกว่า 87,415 บาทต่อปี เพื่อพิจารณารายภาค พบว่าทุกภาคมีเงินออมต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยภาคใต้มีเงินออมเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 63,252 บาท รองลงมาได้แก่ภาคเหนือ และภาคกลาง มีเงินออมเฉลี่ย 57,535 บาท และ 54,049 บาทตามลำดับ โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเงินออมน้อยที่สุด เท่ากับ 37,537 บาท (ตารางที่ 13)

หมวดที่ 6 การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดครัวเรือนมีความอบอุ่น ครัวเรือนที่สมาชิกในครัวเรือนมีเวลาอยู่พร้อมหน้าและทำกิจกรรมร่วมกัน ครัวเรือนเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในขณะที่ครัวเรือนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของชุมชนหรือท้องถิ่น ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (แผนภูมิที่ 21)

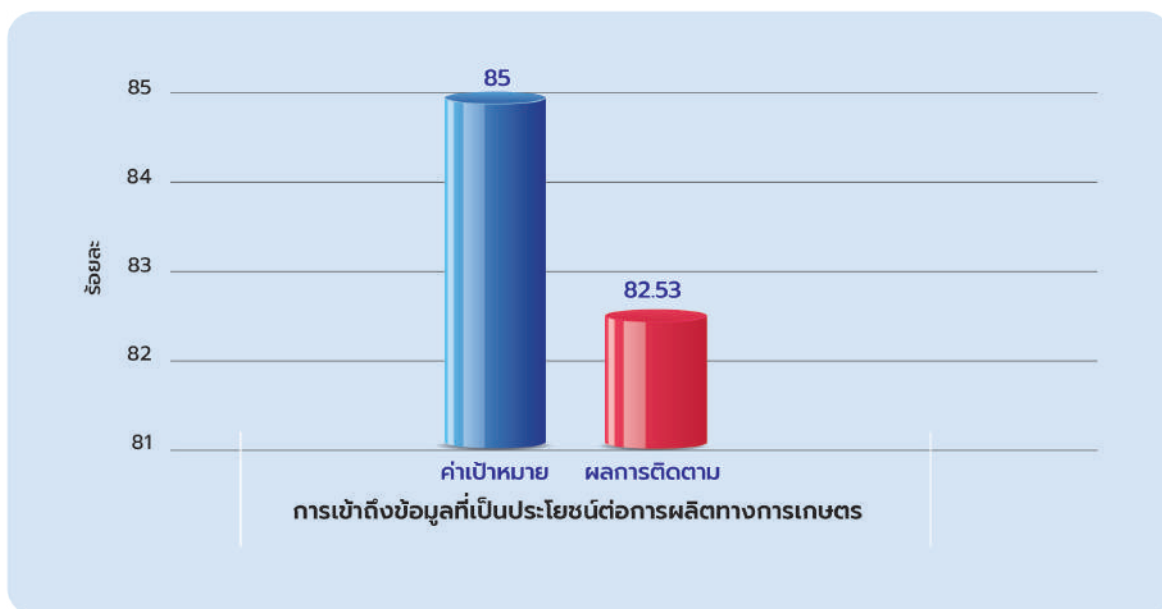

แผนภูมิที่ 21 ค่าเป้าหมายและผลการติดตาม หมวดที่ 6

ด้านความอบอุ่นในครอบครัว พบว่า ร้อยละ 89.84 ของครัวเรือนเกษตรกรมีการพูดคุยปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 99.76 และครัวเรือนเกษตรกรมีการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง ร้อยละ 10.16 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 85

ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ร้อยละ 8.45 ของครัวเรือนเกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 91 และร้อยละ 86.23 ของครัวเรือนเกษตรกรทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนหรือท้องถิ่น ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 85

หมวดที่ 7 การเข้าถึงเทคโนโลยีและสารสนเทศทางการเกษตร ประกอบด้วย 1 ตัวชี้วัด คือการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการผลิตทางการเกษตร ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (แผนภูมิที่ 22)

แผนภูมิที่ 22 ค่าเป้าหมายและผลการติดตาม หมวดที่ 7

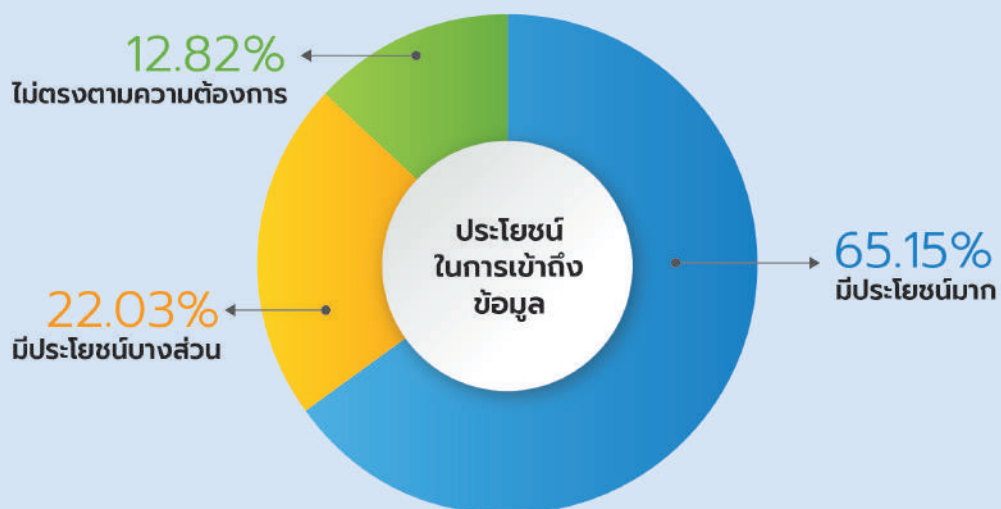
ด้านการเข้าถึงบริการต่าง ๆ ของภาครัฐ พบว่า ร้อยละ 82.53 ของครัวเรือนเกษตรกรเข้าถึงหรือรับรู้การบริการต่าง ๆ ของภาครัฐ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 85 ในด้านการมีส่วนร่วมเมื่อเข้ารับการบริการของภาครัฐ พบว่า ร้อยละ 60.49 มีส่วนร่วมในการรับบริการของภาครัฐ

ด้านช่องทางการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการผลิตทางการเกษตร พบว่า ร้อยละ 67.43 เข้าถึงข้อมูลจากโทรทัศน์หรือวิทยุ รองลงมาเข้าถึงข้อมูลจากเจ้าหน้าที่รัฐ ร้อยละ 57.45 ส่วนการเข้าถึงทางโซเชียลเน็ตเวิร์กเป็นช่องทางที่เข้าถึงข้อมูลน้อยที่สุด ร้อยละ 33.81 (แผนภูมิที่ 23) เมื่อพิจารณาในด้านประโยชน์จากการเข้าถึงข้อมูล พบว่า ร้อยละ 65.15 การเข้าถึงมีประโยชน์ต่อการทำการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกร (แผนภูมิที่ 24)

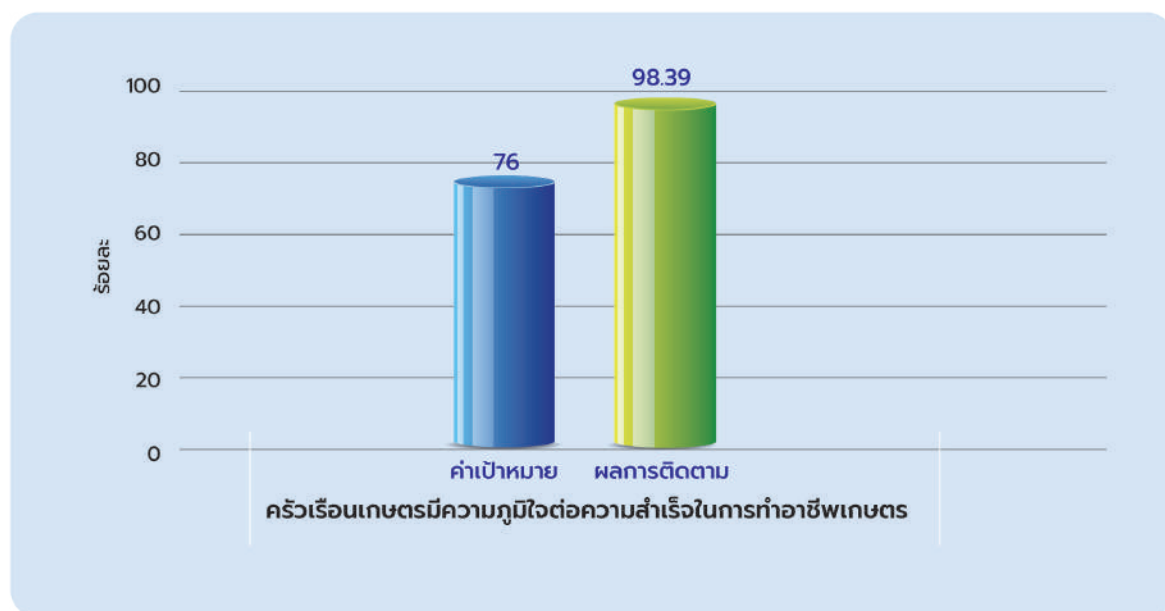

แผนภูมิที่ 23 ร้อยละในการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำการเกษตร

แผนภูมิที่ 24 ร้อยละของประโยชน์ในการเข้าถึงข้อมูล

หมวดที่ 8 ความพึงพอใจ ความคาดหวังและความสุขในชีวิต ประกอบด้วย 1 ตัวชี้วัด คือ ครีวเรือนเกษตร มีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตร ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (แผนภูมิที่ 25)

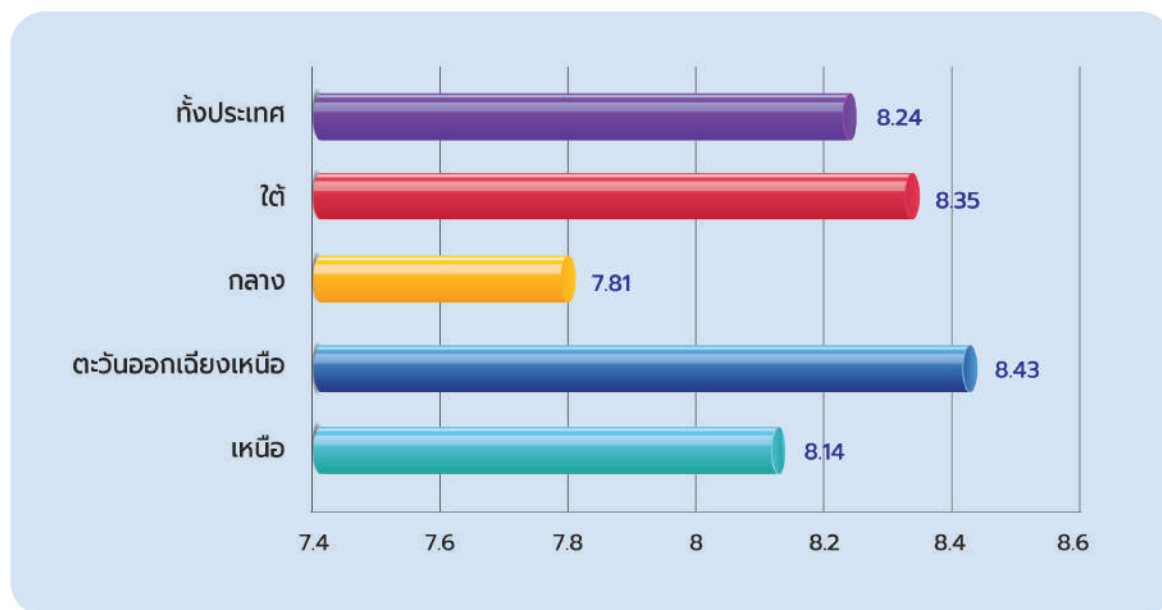
แผนภูมิที่ 25 ค่าเป้าหมายและผลการติดตาม หมวดที่ 8

เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินมีความพึงพอใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 98.39 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 76 และพบว่าร้อยละ 72.84 คาดหวังให้บุตรหลานสืบทอดอาชีพเกษตรกรรม และเมื่อให้กลุ่มตัวอย่างประเมินระดับความสุขของครัวเรือนเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 71.18 มีความสุขในระดับมาก มีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.24 โดยเกษตรกรในพื้นที่ภาคกลางมีค่าเฉลี่ยระดับความสุขน้อยที่สุด เท่ากับ 7.81 และเกษตรกรภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าเฉลี่ยระดับความสุขมากที่สุด เท่ากับ 8.43 (ตารางที่ 10, แผนภูมิที่ 26)

ตารางที่ 10 ร้อยละและค่าเฉลี่ยระดับความสุขของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

ระดับความสุข	ภาค				ทั้งประเทศ
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
มาก	73.03	75.05	57.87	76.76	71.18
ปานกลาง	23.03	24.09	40.28	23.24	27.38
น้อย	3.95	0.86	1.85	0	1.44
ค่าเฉลี่ย	8.14	8.43	7.81	8.35	8.24

แผนภูมิที่ 26 ค่าเฉลี่ยระดับความสุขของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

ตารางที่ 11 สรุปผลการติดตามและผลการประเมินตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายชีวิตของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

หมวด	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	ผลการติดตาม	ผลการประเมิน
การศึกษา	1. ครรภ์เรือนที่สมาชิกมีการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ 9 ปี	ร้อยละ 56	30.40	ไม่ผ่าน
	2. ครรภ์เรือนที่สมาชิกในครรภ์เรือนอายุ 15-59 ปี อ่าน เขียนภาษาไทย และคิดเลขอย่างง่ายได้	ร้อยละ 85	53.80	ไม่ผ่าน
การผลิตทางการเกษตร	3. ครรภ์เรือนมีน้ำเพื่อการเกษตรเพียงพอตลอดปี	ร้อยละ 85	62.14	ไม่ผ่าน
	4. ไฟฟ้าเข้าถึงแปลงเกษตรกรรม	ร้อยละ 85	54.97	ไม่ผ่าน
	5. มีถนนเข้าถึงแปลงเกษตรกรรม	ร้อยละ 85	95.33	ผ่าน
	6. เกษตรกรพอใจในปริมาณผลผลิตทางการเกษตรที่ได้	ร้อยละ 85	44.63	ไม่ผ่าน
	7. เกษตรกรพอใจในราคาผลผลิตที่ได้รับ	ร้อยละ 85	64.67	ไม่ผ่าน
การบริโภค	8. ครรภ์เรือนที่พึ่งพาตนเองด้านอาหารจากไร่นา	ร้อยละ 85	42.45	ไม่ผ่าน
	9. ครรภ์เรือนมีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคทั้งปี	ร้อยละ 85	87.56	ผ่าน
	10. ครรภ์เรือนมีน้ำสะอาดสำหรับการบริโภคเพียงพอตลอดปี	ร้อยละ 85	85.94	ผ่าน
สุขภาพ	11. สุขภาพของสมาชิกในครรภ์เรือน	ร้อยละ 85	64.96	ไม่ผ่าน
	12. ครรภ์เรือนได้รับสิทธิรักษาพยาบาล	ร้อยละ 85	97.82	ผ่าน
ภาวะเศรษฐกิจของครรภ์เรือน	13. รายได้เงินสดสุทธิครรภ์เรือนเกษตร	มากกว่า 269,449 บาท	97,872	ไม่ผ่าน
	14. รายได้สุทธิภาคการเกษตรเฉลี่ย	มากกว่า 59,460 บาท ต่อครรภ์เรือน	107,325	ผ่าน
	15. หนี้สินเฉลี่ย	น้อยกว่า 261,828 บาท	231,928	ผ่าน
	16. จำนวนเงินออมเฉลี่ย	มากกว่า 87,415 บาท ต่อปี	48,670	ไม่ผ่าน

ตารางที่ 11 สรุปผลการติดตามและผลการประเมินตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายชีวิตของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน (ต่อ)

หมวด	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	ผลการติดตาม	ผลการประเมิน
การมีส่วนร่วม	17. ครีวเรือนมีความอบอุ่น	ร้อยละ 99.76	89.84	ไม่ผ่าน
	18. ครีวเรือนที่สมาชิกในครัวเรือนมีเวลาอยู่พร้อมหน้าและทำกิจกรรมร่วมกัน	ร้อยละ 85	10.16	ไม่ผ่าน
	19. ครีวเรือนเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร	ร้อยละ 91	8.45	ไม่ผ่าน
	20. ครีวเรือนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของชุมชนหรือท้องถิ่น	ร้อยละ 85	86.23	ผ่าน
การเข้าถึงเทคโนโลยีและสารสนเทศทางการเกษตร	21. การเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการผลิตทางการเกษตร	ร้อยละ 85	82.53	ไม่ผ่าน
ความพึงพอใจความคาดหวังและความสุขในชีวิต	22. ครีวเรือนเกษตรกรมีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตร	ร้อยละ 76	98.39	ผ่าน

ส่วนที่ 4 ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจและสังคมในครัวเรือน

รายได้ครัวเรือน ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ รายได้เงินสดทางการเกษตร และรายได้เงินสดนอกภาคเกษตร โดยรายได้ครัวเรือน เฉลี่ย 382,945 บาทต่อปี เป็นรายได้เงินสดทางการเกษตรเฉลี่ย 266,678 บาทต่อปี และรายได้เงินสดนอกภาคเกษตรเฉลี่ย 116,267 บาทต่อปี โดยเมื่อเทียบรายได้ครัวเรือนกับปีการเพาะปลูก 2562/2563 พบว่าเกษตรกรมีรายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น จำนวน 136,353 บาทต่อปี (ปีการเพาะปลูก 2562/2563 มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 246,592 บาทต่อปี) (ตารางที่ 12, แผนภูมิที่ 27)

ตารางที่ 12 รายได้ครัวเรือน รายจ่ายครัวเรือน และรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน

บาทต่อครัวเรือน

รายการ	รวมทั้งประเทศ		ภาค			
	2562/63	2563/64	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้
1. รายได้ครัวเรือน¹	246,592	382,945	338,502	273,575	726,940	390,586
1.1 รายได้เงินสดทางการเกษตร (ในเขตและนอกเขตปฏิรูปที่ดิน)	123,956	266,678	203,775	145,497	637,879	302,433
1.1.1 รายได้เงินสดทางการเกษตร เฉพาะในเขตปฏิรูปที่ดิน	114,209	184,586	131,814	90,171	419,379	202,327
1.1.2 รายได้เงินสดทางการเกษตร นอกเขตปฏิรูปที่ดิน	9,747	82,092	71,961	55,326	218,500	100,106
1.2 รายได้เงินสดนอกภาคเกษตร	122,636	116,267	134,727	128,078	89,061	88,153
2. รายจ่ายครัวเรือน²	155,472	205,680	200,120	136,095	465,061	137,209
2.1 รายจ่ายเงินสดทางการเกษตร (ในเขตและนอกเขตปฏิรูปที่ดิน)	55,617	113,357	114,450	49,216	356,534	44,506
2.2.1 รายจ่ายเงินสดทางการเกษตร เฉพาะในเขตปฏิรูปที่ดิน	43,777	79,331	64,947	30,765	230,943	31,806
2.2.2 รายจ่ายเงินสดทางการเกษตร นอกเขตปฏิรูปที่ดิน	11,840	34,026	49,503	18,451	125,591	12,700
2.2 รายจ่ายเงินสดนอกภาคเกษตร	99,855	92,323	85,670	86,879	108,527	92,703

ตารางที่ 12 รายได้ครัวเรือน รายจ่ายครัวเรือน และรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน (ต่อ)

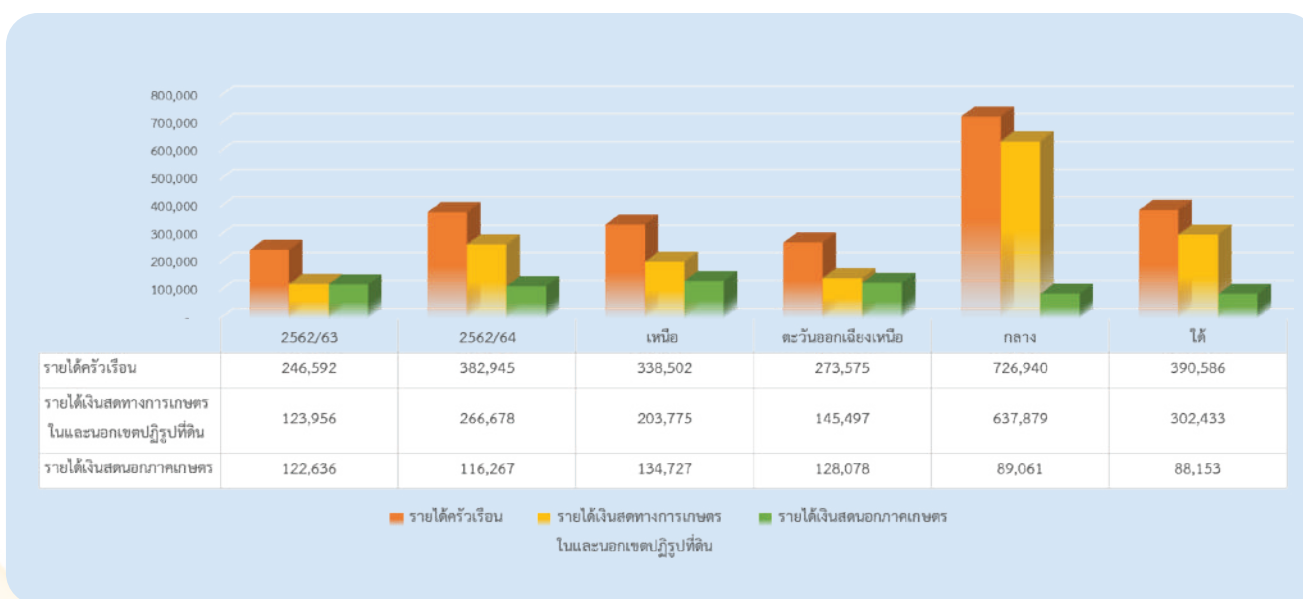
บาทต่อครัวเรือน

รายการ	รวมทั้งประเทศ		ภาค			
	2562/63	2563/64	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้
3. รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน						
3.1 รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน ³ (ในเขตและนอกเขตปฎิรูปที่ดิน)	93,326	97,872	71,939	61,168	134,563	181,065
3.2 รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร (ในเขตและนอกเขตปฎิรูปที่ดิน)	77,533	107,325	103,795	93,195	110,193	152,071
3.3 รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร เฉพาะในเขตปฎิรูปที่ดิน	62,320	82,258	63,638	45,616	118,522	157,456

¹ รายได้เงินสด = รายได้เงินสดทางการเกษตร + รายได้เงินสดนอกภาคเกษตร

² รายจ่ายเงินสด = รายจ่ายเงินสดทางการเกษตร + รายจ่ายเงินสดนอกภาคเกษตร

³ รายได้สุทธิครัวเรือน = รายได้เงินสดครัวเรือน - รายจ่ายเงินสดครัวเรือน

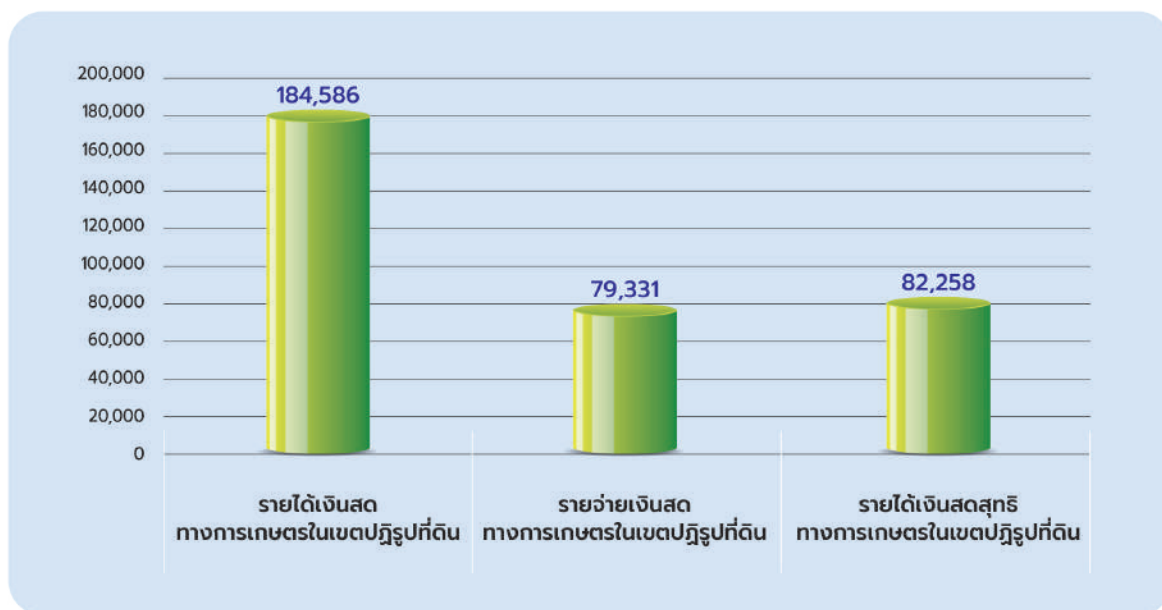
แผนภูมิที่ 27 รายได้ครัวเรือน รายได้เงินสดทางการเกษตรในและนอกเขตปฎิรูปที่ดิน และรายได้เงินสดนอกภาคเกษตร

รายจ่ายครัวเรือน พบว่ารายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย 205,680 บาทต่อปี เป็นรายจ่ายเงินสด ทางการเกษตรเฉลี่ย 113,357 บาทต่อปี และรายจ่ายเงินสดนอกภาคเกษตรเฉลี่ย 92,323 บาทต่อปี โดยเมื่อเปรียบเทียบรายจ่ายครัวเรือน กับปีการเพาะปลูก 2562/2563 พบว่าเกษตรกรมีรายจ่ายครัวเรือนเพิ่มขึ้น 50,208 บาทต่อปี (ปีการเพาะปลูก 2562/2563 มีรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย 155,472 บาทต่อปี) (ตารางที่ 12, แผนภูมิที่ 28)

แผนภูมิที่ 28 รายจ่ายครัวเรือน รายจ่ายเงินสดทางการเกษตรในและนอกเขตปฏิรูปที่ดิน และรายจ่ายเงินสดนอกภาคเกษตร

ด้านรายได้เงินสดทางการเกษตร และรายจ่ายเงินสดทางการเกษตรเฉพาะในเขตปฏิรูปที่ดิน พบว่า เกษตรกรมีรายได้เงินสดทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินเฉลี่ย 184,586 บาทต่อปี ในขณะที่มีรายจ่ายเงินสดทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินเฉลี่ย 79,331 บาทต่อปี และมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินเฉลี่ย 82,258 บาทต่อปี (ตารางที่ 12, แผนภูมิที่ 29)

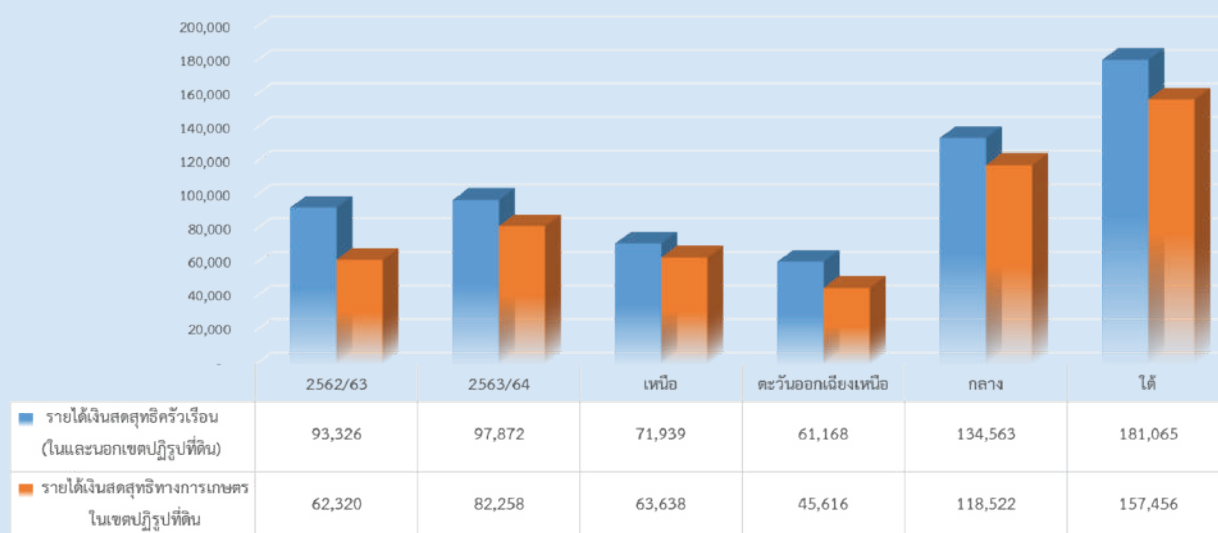

แผนภูมิที่ 29 รายได้เงินสดทางการเกษตร รายจ่ายเงินสดเกษตรทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน

ด้านรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน พบว่าภาคใต้มีรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนมากที่สุด เท่ากับ 181,065 บาทต่อปี รองลงมาได้แก่ครัวเรือนภาคกลาง ภาคเหนือ มีรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน เท่ากับ 134,563 และ 71,939 บาทต่อปี ตามลำดับ และครัวเรือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนน้อยที่สุด เท่ากับ 61,168 บาทต่อปี และเมื่อพิจารณารายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน พบว่าภาคใต้มีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินมากที่สุด เท่ากับ 157,456 บาทต่อปี รองลงมาได้แก่ครัวเรือนภาคกลาง ภาคเหนือมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน เท่ากับ 118,522 และ 63,638 บาทต่อปี ตามลำดับ และครัวเรือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินน้อยที่สุด เท่ากับ 45,616 บาทต่อปี (ตารางที่ 12, แผนภูมิที่ 30)

แผนภูมิที่ 30 รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน และรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนในเขตปฏิรูปที่ดิน

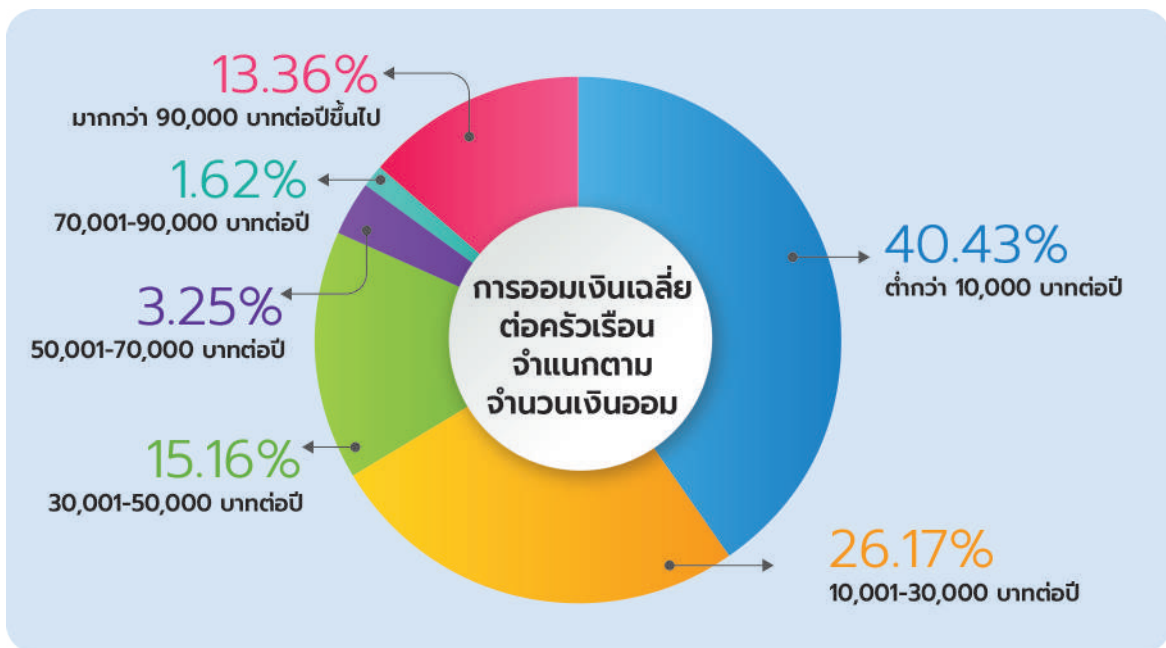
ด้านเงินออม จากการติดตาม พบว่า ร้อยละ 52.14 ของครัวเรือนมีการออมเงิน ส่วนใหญ่มีเงินออมอยู่ในช่วงต่ำกว่า 10,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 40.43 รองลงมาได้แก่ 10,001 – 30,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 26.17 โดยมีผลรวมเงินออมเฉลี่ย 48,670 บาทต่อปี (แผนภูมิที่ 31) โดยส่วนใหญ่ออมโดยการฝากกับธนาคาร ร้อยละ 40.08 รองลงมาคือเก็บเงินออมไว้เอง ร้อยละ 18.23 (ตารางที่ 13, แผนภูมิที่ 32)

ตารางที่ 13 ร้อยละเกษตรกรรมตามการออมเงิน

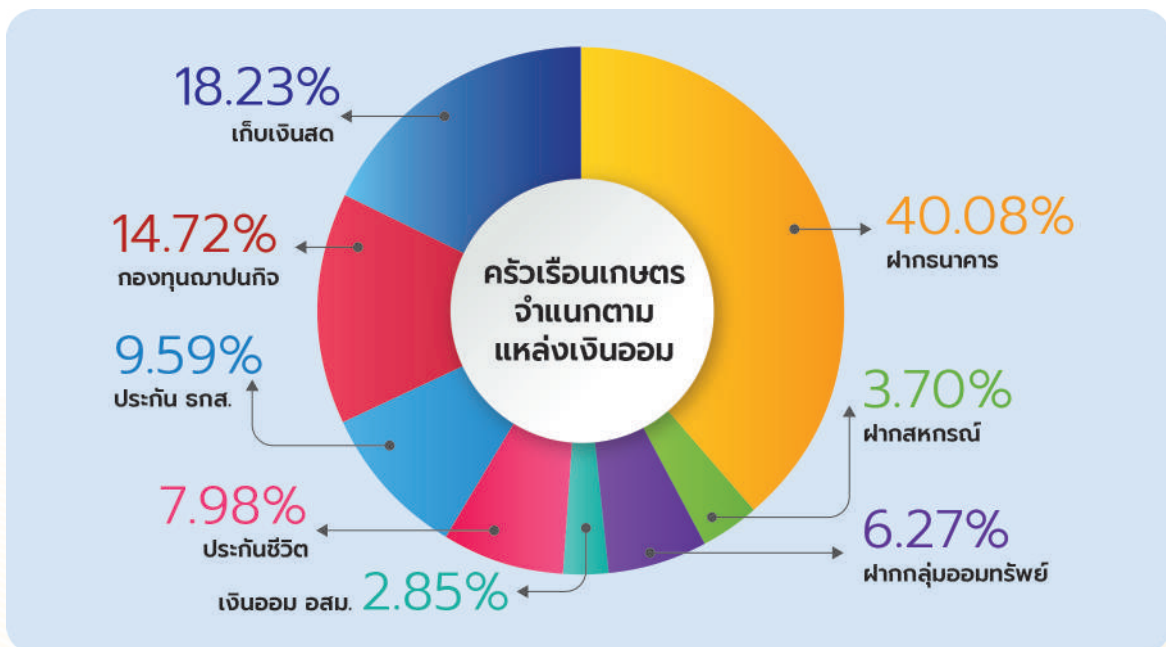
รายการ	ภาค				ภาพรวม ทั้งประเทศ
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. ไม่มีการออมเงิน	26.90	48.63	65.78	37.67	47.86
2. มีการออมเงิน*	73.10	51.37	34.22	62.33	52.14
(1) เก็บเงินเอง	28.07	30.04	49.01	15.38	18.23
(2) ธนาคารพาณิชย์	52.05	82.30	71.11	75.82	40.08
(3) สหกรณ์	7.02	2.88	20.00	2.20	3.70
(4) กลุ่มออมทรัพย์	17.54	19.34	52.22	17.58	6.27
(5) เงินออม อสม.	2.92	8.64	2.22	2.20	2.85
(6) ประกันเอกชน	14.04	14.81	21.11	5.49	7.98
(7) ประกัน ธกส.	12.87	23.05	22.22	3.30	9.59
(8) กองทุนฌาปนกิจ	29.24	32.51	21.11	7.69	14.72
เงินออมเฉลี่ย (บาทต่อปี)	57,535	37,567	54,049	63,252	48,670

หมายเหตุ : * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

แผนภูมิที่ 31 ร้อยละการออมเงินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามจำนวนเงินออม

แผนภูมิที่ 32 ร้อยละครัวเรือนเกษตรจำแนกตามแหล่งเงินออม

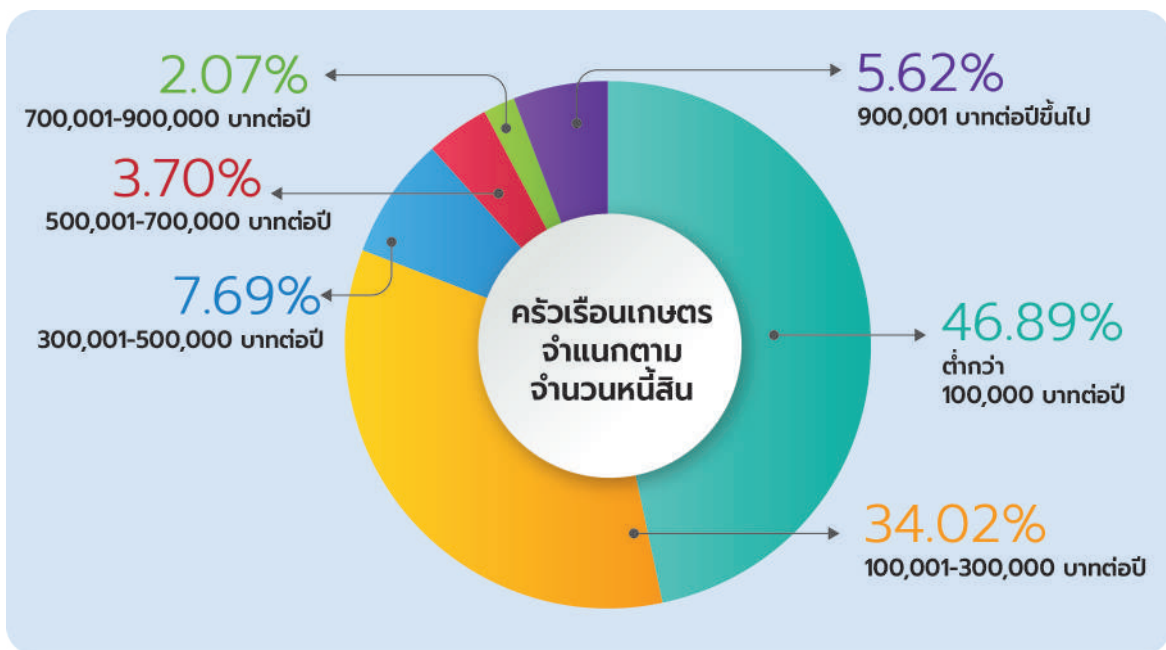
ด้านภาระหนี้สิน พบว่าเกษตรกรมีภาระหนี้สินร้อยละ 62.30 ส่วนใหญ่มีหนี้สินต่ำกว่า 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.89 รองลงมามีหนี้สินอยู่ในช่วง 100,001 – 300,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.02 (แผนภูมิที่ 33) โดยมีผลรวมหนี้สินคงค้างเฉลี่ย 231,928 บาท สาเหตุหลักของการกู้เงิน คือกู้เพื่อการเกษตร โดยแหล่งกู้ยืมเงิน ร้อยละ 62.50 กู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) รองลงมาได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน และกองทุนปฎิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ตารางที่ 14, แผนภูมิที่ 34)

ตารางที่ 14 ร้อยละเกษตรกรตามภาวะหนี้สินคงค้างในครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

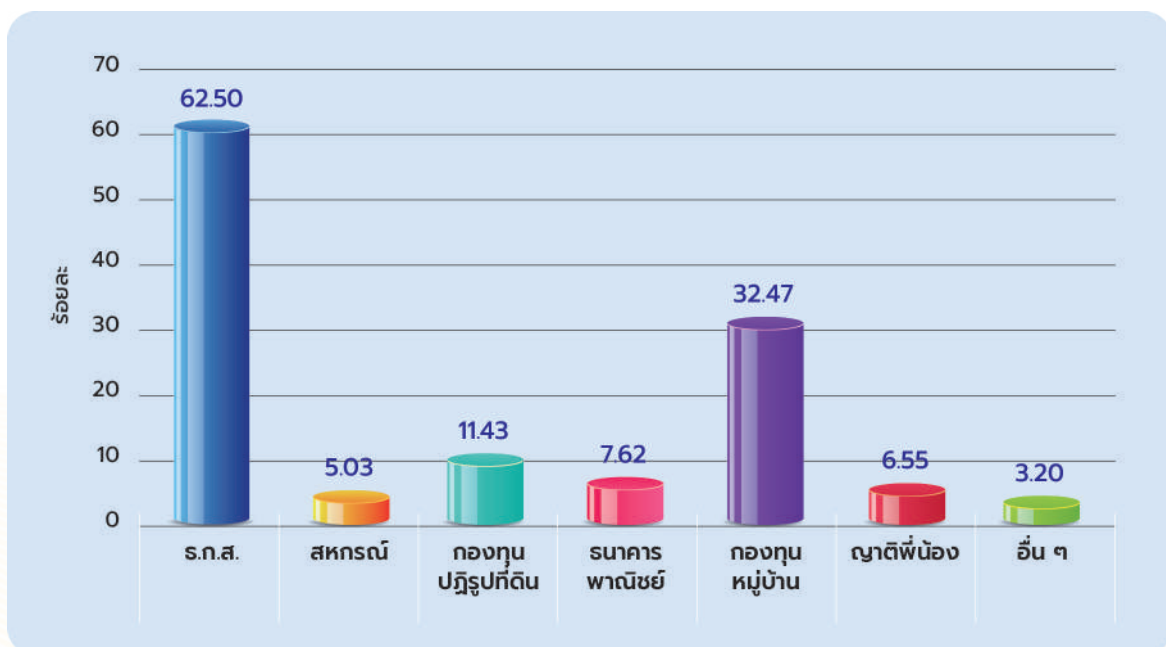
รายการ	ภาค				ภาพรวม ทั้งประเทศ
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. ไม่มีภาระหนี้สิน	32.16	28.75	48.29	54.11	37.70
2. มีภาระหนี้สิน*	67.84	71.25	51.71	45.89	62.30
(1) หนี้สินเพื่อการเกษตร (บาท)	207,538	170,848	553,720	318,359	274,593
(2) หนี้สินนอกภาคเกษตร (บาท)	106,660	134,639	385,632	143,719	164,374
ภาระหนี้สินคงค้างเฉลี่ย (บาทต่อปี)	173,050	154,550	507,435	270,181	231,928
3. แหล่งกู้ยืมเงิน*					
(1) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	66.38	62.31	69.85	41.79	62.50
(2) สหกรณ์การเกษตร	2.59	8.01	11.03	2.99	5.03
(3) กองทุนปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	6.90	5.04	23.53	26.87	11.43
(4) ธนาคารพาณิชย์	6.90	7.42	8.82	8.96	7.62
(5) กองทุนหมู่บ้าน	35.34	38.87	32.35	22.39	32.47
(6) ญาติ	0.86	6.23	8.09	7.46	6.55
(7) อื่น ๆ (นอกระบบ ไฟแนนซ์บัตรเครดิต)	3.45	2.67	3.68	4.48	6.55

หมายเหตุ : * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

แผนภูมิที่ 33 ร้อยละครัวเรือนเกษตรจำแนกตามจำนวนหนี้สิน

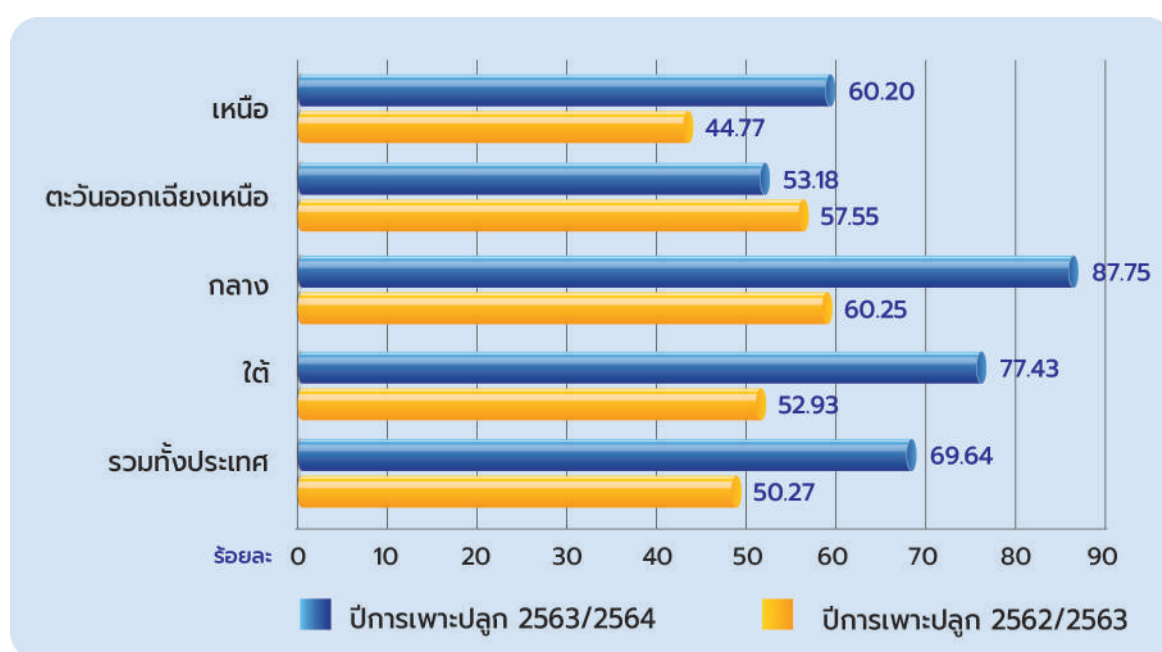

แผนภูมิที่ 34 ร้อยละครัวเรือนเกษตรจำแนกตามแหล่งหนี้สิน

สัดส่วนรายได้เงินสดทางการเกษตรต่อรายได้เงินสดครัวเรือน

เมื่อพิจารณาสัดส่วนรายได้เงินสดทางการเกษตรเทียบกับรายได้เงินสดครัวเรือน พบว่า ปีการเพาะปลูก 2563/2564 มีสัดส่วนรายได้เงินสดทางการเกษตรต่อรายได้เงินสดครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 69.64 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีการเพาะปลูก 2562/2563 ที่มีสัดส่วนร้อยละ 50.27

เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ครัวเรือนเกษตรภาคกลางมีสัดส่วนรายได้เงินสดทางการเกษตรมากที่สุด เท่ากับร้อยละ 87.75 ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นครัวเรือนที่มีสัดส่วนรายได้เงินสดทางการเกษตรต่อรายได้เงินสดครัวเรือนทางการเกษตรน้อยที่สุด เท่ากับร้อยละ 60.20 และเมื่อเปรียบเทียบกับปีการเพาะปลูก 2562/2563 พบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนรายได้เงินสดทางการเกษตรลดลง ในขณะที่ภาคกลางมีสัดส่วนรายได้เงินสดทางการเกษตรมากที่สุด (แผนภูมิที่ 35)

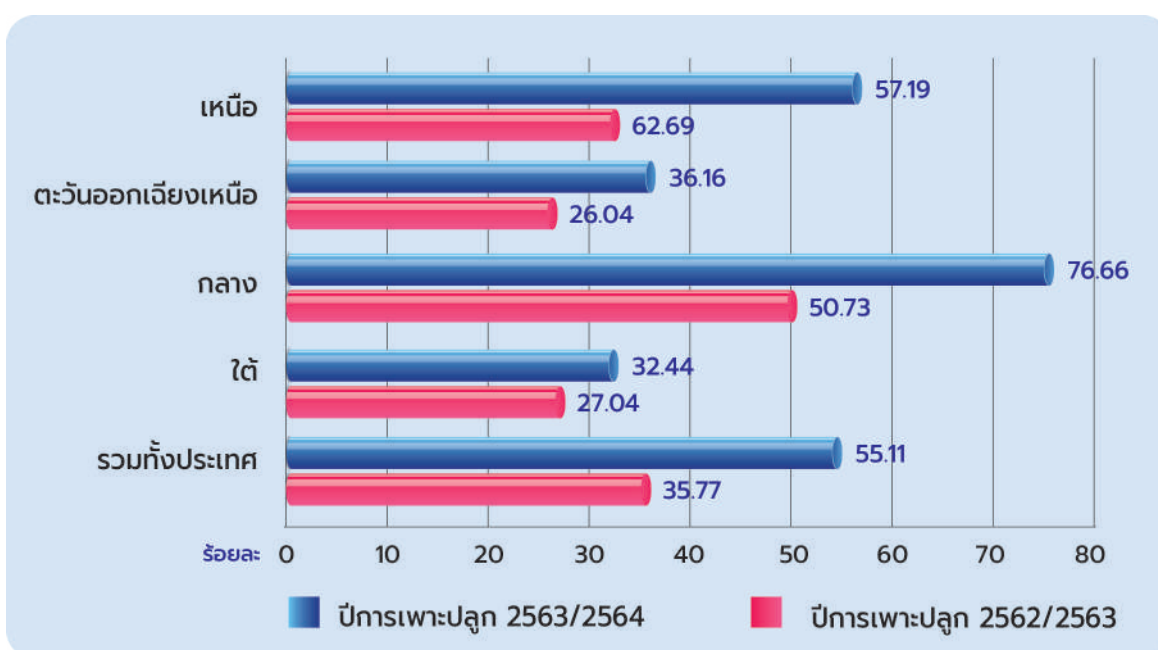

แผนภูมิที่ 35 สัดส่วนระหว่างรายได้เงินสดทางการเกษตรต่อรายได้เงินสดครัวเรือนของครัวเรือนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินเปรียบเทียบกันระหว่างปีการเพาะปลูก 2562/2563 และ 2563/2564

สัดส่วนรายจ่ายเงินสดทางการเกษตรต่อรายจ่ายเงินสดครัวเรือน

เมื่อพิจารณาสัดส่วนรายจ่ายเงินสดทางการเกษตร เทียบกับรายจ่ายเงินสดครัวเรือน พบว่า ปีการเพาะปลูก 2563/2564 มีสัดส่วนรายจ่ายเงินสดทางการเกษตรต่อรายจ่ายเงินสดครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 55.11 ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีการเพาะปลูก 2562/2563 ที่มีสัดส่วนร้อยละ 35.77

เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรภาคกลางมีสัดส่วนรายจ่ายเงินสดทางการเกษตรมากที่สุด เท่ากับร้อยละ 76.66 ส่วนภาคใต้เป็นครัวเรือนที่มีสัดส่วนรายจ่ายเงินสดทางการเกษตรน้อยที่สุด เท่ากับร้อยละ 32.44 เมื่อเปรียบเทียบกับปีการเพาะปลูก 2562/2563 พบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนรายจ่ายทางการเกษตรลดลงมากที่สุด ในขณะที่ภาคใต้มีสัดส่วนรายจ่ายทางการเกษตรน้อยที่สุด (แผนภูมิที่ 36)

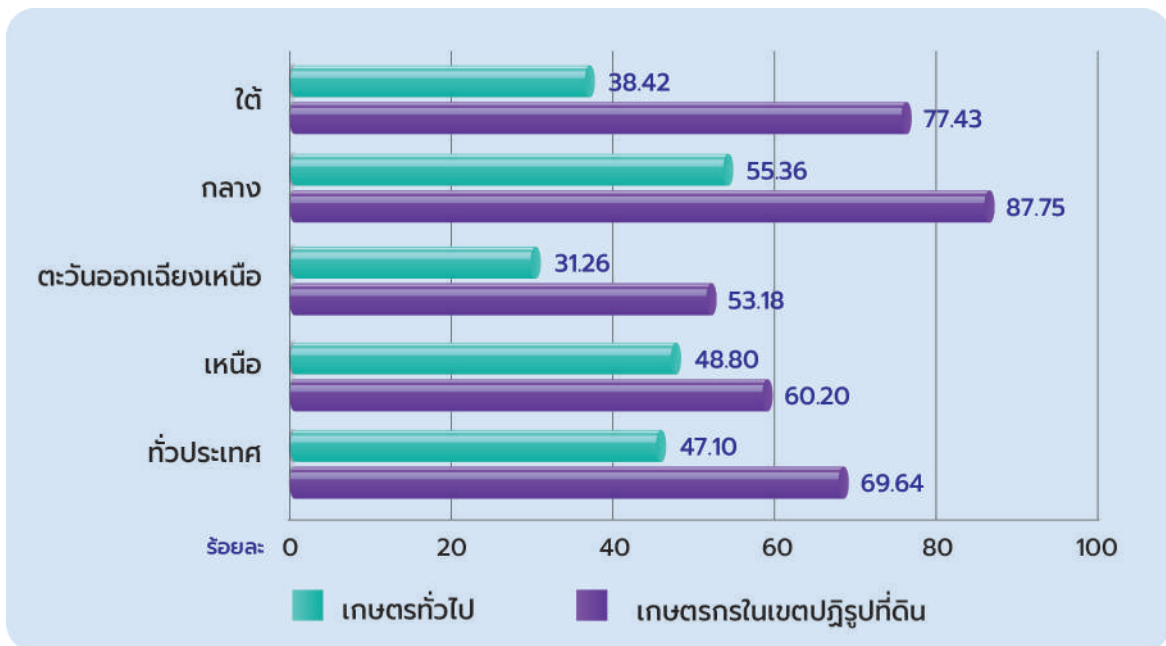

แผนภูมิที่ 36 สัดส่วนระหว่างรายจ่ายเงินสดทางการเกษตรต่อรายจ่ายเงินสดครัวเรือนของครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน เปรียบเทียบระหว่างปีการเพาะปลูก 2562/2563 และ 2563/2564

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้เงินสดทางการเกษตรต่อรายได้ครัวเรือนของครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน และครัวเรือนเกษตรกรทั่วไป ในช่วงปีการเพาะปลูก 2563/2564 พบว่าเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินมีรายได้ทางการเกษตรต่อรายได้เงินสดครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 69.64 ในขณะที่เกษตรกรทั่วไปมีรายได้ทางการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 47.10 ต่อรายได้ครัวเรือนเกษตรกร (สารสนเทศ เศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้า ปี 2564, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินส่วนใหญ่พึ่งพารายได้จากการเกษตรเป็นหลัก (ตารางที่ 15, แผนภูมิที่ 37)

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบสัดส่วนรายได้เงินสดทางการเกษตรต่อรายได้ครัวเรือนของครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินและครัวเรือนเกษตรกรทั่วไป

รายการ	ภาค				รวมทั้งประเทศ
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. รายได้ครัวเรือนเกษตรกรทั่วไป					
1.1 รายได้เงินสดครัวเรือน	355,037	263,209	546,335	423,300	397,218
1.2 รายได้เงินสดทางการเกษตร	173,248	84,155	302,447	162,622	187,081
1.3 สัดส่วนรายได้เงินสดครัวเรือนต่อรายได้เงินสดทางการเกษตร (ร้อยละ)	48.80	31.26	55.36	38.42	47.10
2. รายได้ครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน					
2.1 รายได้เงินสดครัวเรือน	338,502	273,575	726,940	390,586	382,945
2.2 รายได้เงินสดทางการเกษตร	203,774	145,497	637,879	302,433	266,678
2.3 สัดส่วนรายได้เงินสดครัวเรือนต่อรายได้เงินสดทางการเกษตร (ร้อยละ)	60.20	53.18	87.75	77.43	69.64

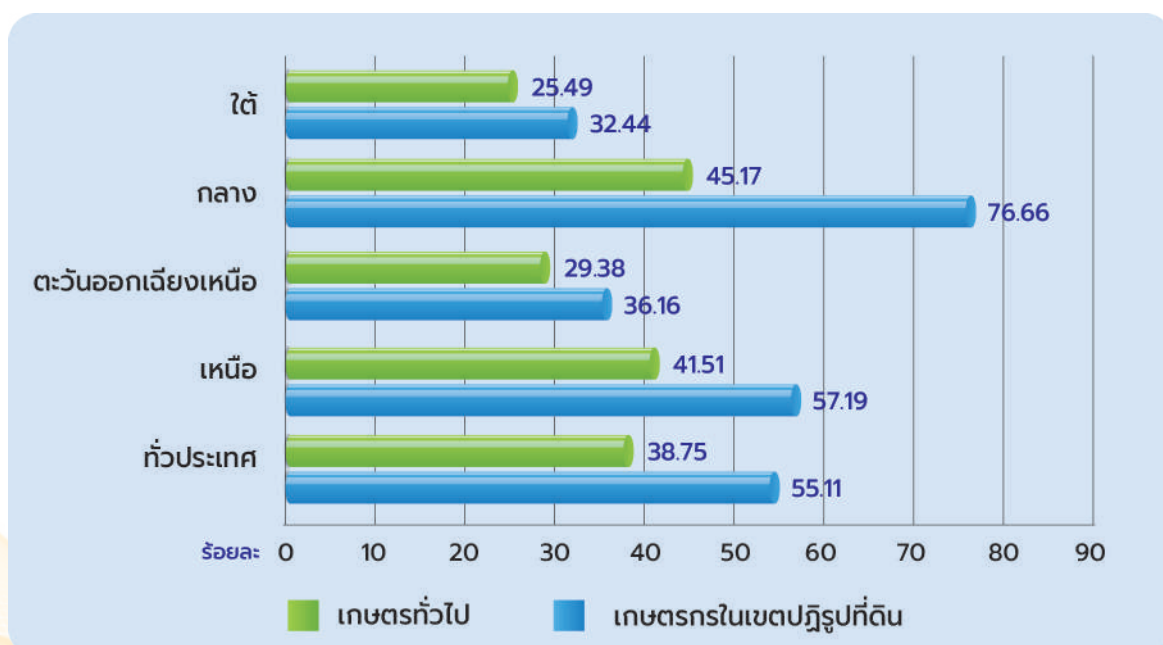
แผนภูมิที่ 37 สัดส่วนระหว่างรายได้เงินสดทางการเกษตรต่อรายได้เงินสดครัวเรือนของครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินและครัวเรือนเกษตรกรทั่วไป ในช่วงปีการเพาะปลูก 2563/2564

เมื่อพิจารณาสัดส่วนรายจ่ายเงินสดทางการเกษตรต่อรายจ่ายเงินสดครัวเรือนของครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินและครัวเรือนเกษตรกรทั่วไป พบว่า เกษตรกรมีรายจ่ายทางการเกษตรต่อรายจ่ายครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 55.11 ของรายจ่ายครัวเรือน ในขณะที่เกษตรกรทั่วไปมีรายจ่ายทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 38.75 ต่อรายจ่ายครัวเรือนเกษตรกร (สารสนเทศ เศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้า ปี 2564, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) (ตารางที่ 16, แผนภูมิที่ 38)

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบสัดส่วนรายจ่ายเงินสดทางการเกษตรต่อรายจ่ายครัวเรือนของครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินและครัวเรือนเกษตรกรทั่วไป

รายการ	ภาค				รวมทั้งประเทศ
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	
1. รายจ่ายครัวเรือนเกษตรกรทั่วไป					
1.1 รายจ่ายเงินสดครัวเรือน	275,872	191,130	391,160	222,916	280,693
1.2 รายจ่ายเงินสดทางการเกษตร	114,526	56,162	176,682	56,823	108,759
1.3 สัดส่วนรายจ่ายเงินสดครัวเรือนต่อรายจ่ายเงินสดทางการเกษตร (ร้อยละ)	41.51	29.38	45.17	25.49	38.75
2. รายจ่ายครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน					
2.1 รายจ่ายเงินสดครัวเรือน	200,120	136,095	465,061	137,209	205,680
2.2 รายจ่ายเงินสดทางการเกษตร	114,450	49,216	356,534	44,506	113,357
2.3 สัดส่วนรายจ่ายเงินสดครัวเรือนต่อรายจ่ายเงินสดทางการเกษตร (ร้อยละ)	57.19	36.16	76.66	32.44	55.11

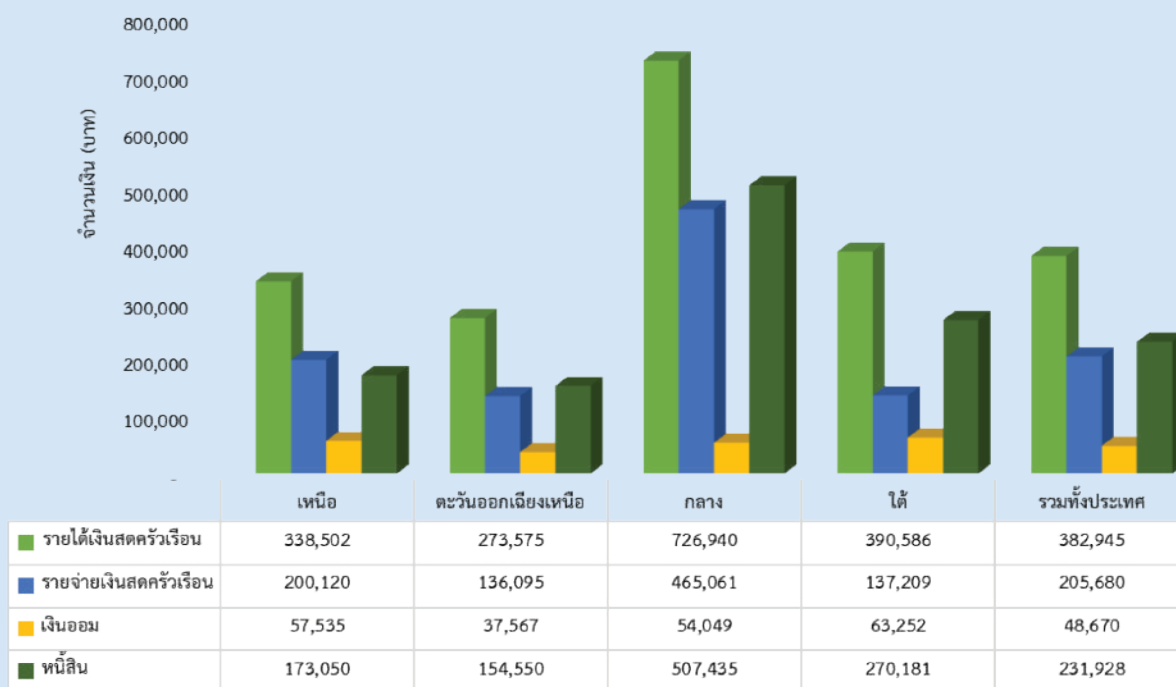
แผนภูมิที่ 38 สัดส่วนระหว่างรายจ่ายเงินสดทางการเกษตรต่อรายจ่ายเงินสดครัวเรือนของครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินและครัวเรือนเกษตรกรทั่วไป ในช่วงปีการเพาะปลูก 2562/2563

ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้เงินสด รายจ่ายเงินสด เงินออม และหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร ในเขตปฏิรูปที่ดิน

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้เงินสด รายจ่ายเงินสด เงินออม และหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรทุกภาคมีรายได้เงินสดครัวเรือนสูงกว่ารายจ่ายเงินสดครัวเรือน ในภาพรวม รายจ่ายเงินสดครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 53.71 ของรายได้เงินสดครัวเรือน โดยครัวเรือนภาคกลางมีสัดส่วนรายจ่ายเงินสดครัวเรือนเทียบกับรายได้เงินสดครัวเรือนสูงที่สุด ร้อยละ 63.98 และครัวเรือนภาคใต้มีสัดส่วนรายจ่ายเงินสดครัวเรือนเทียบกับรายได้เงินสดครัวเรือนน้อยที่สุด ร้อยละ 35.13

เมื่อพิจารณาด้านรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน พบว่า เกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน เฉลี่ย 97,872 บาทต่อปี โดยภาคใต้มีรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนมากที่สุด เฉลี่ย 181,065 บาทต่อปี รองลงมาได้แก่ภาคกลาง และภาคเหนือ มีรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเฉลี่ย 134,563 และ 71,939 บาทต่อปี ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนน้อยที่สุด เฉลี่ย 61,168 บาทต่อปี (ตารางที่ 12)

ด้านสัดส่วนหนี้สินและรายได้เงินสดครัวเรือน พบว่าทุกภาคมีรายได้เงินสดครัวเรือนสูงกว่าหนี้สิน โดยครัวเรือนเกษตรกรภาคกลางมีหนี้สินคงค้างมากที่สุด เฉลี่ย 507,435 บาทต่อปี เมื่อเทียบสัดส่วนของหนี้สินคงค้างต่อรายได้เงินสดครัวเรือนของครัวเรือนเกษตรกรภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 69.80 โดยเป็นหนี้สินเพื่อใช้ในการเกษตร เป็นส่วนใหญ่ (แผนภูมิที่ 39)

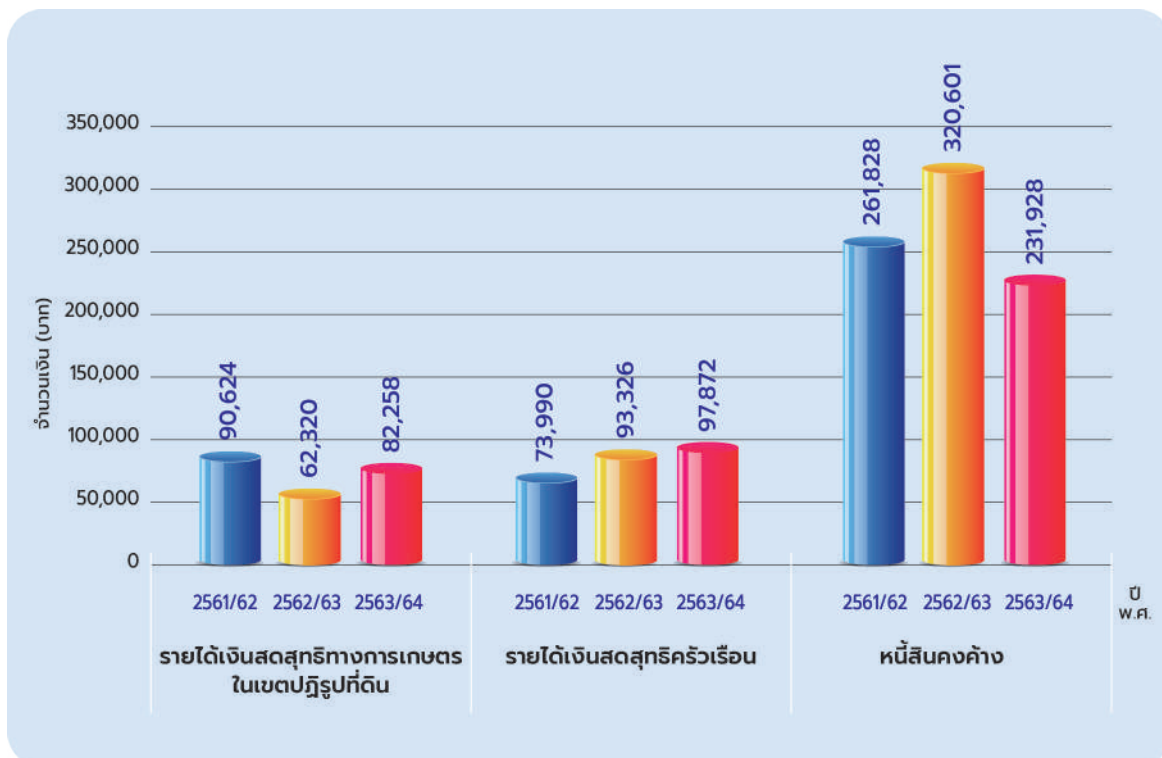
แผนภูมิที่ 39 รายได้เงินสด รายจ่ายเงินสด เงินออม และหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

แนวโน้มภาวะเศรษฐกิจครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

จากสถิติภาวะเศรษฐกิจครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ตั้งแต่ปีการเพาะปลูก 2561/2562 พบว่า รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินมีแนวโน้มลดลง จาก 90,624 บาทต่อปี เป็น 62,320 บาทต่อปี ในปีการเพาะปลูก 2562/2563 ซึ่งลดลงร้อยละ 31.23 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปีการเพาะปลูก 2563/2564 เป็น 82,258 บาทต่อปี ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีการเพาะปลูก 2562/2563 ร้อยละ 24.24

ในขณะที่ รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปีการเพาะปลูก 2562/2563 มีรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน 93,326 บาทต่อปี โดยในปีการเพาะปลูก 2563/2564 มีรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน 97,872 บาทต่อปี ซึ่งเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.64

ในด้านหนี้สินคงค้างครัวเรือนเกษตรกร พบว่าปีการเพาะปลูก 2563/2564 มีหนี้สินคงค้าง 231,928 บาทต่อปี ซึ่งน้อยกว่าหนี้สินคงค้างในปีการเพาะปลูก 2561/2562 และปีการเพาะปลูก 2562/2563 ซึ่งมีหนี้สินคงค้าง 261,828 และ 320,601 บาทต่อปีตามลำดับ เนื่องจากเกษตรกรมีรายได้สุทธิสูงขึ้นสามารถชำระหนี้ในส่วนที่กู้ยืมมาได้ ทำให้หนี้สินคงค้างลดลง (แผนภูมิที่ 40)

แผนภูมิที่ 40 เปรียบเทียบรายได้สุทธิทางการเกษตร รายได้สุทธิครัวเรือน และภาระหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

บรรณานุกรม

การติดตามภาวะเศรษฐกิจ สังคม ครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ปีการเพาะปลูก 2561/2562. (2563).

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

คู่มือการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ปี 2560-2564. (2559). กรุงเทพมหานคร: กรมการพัฒนาชุมชน

แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564). (2559).

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2563 และแนวโน้มปี 2564. (2563). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

สารสนเทศ เศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้า. (2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ภาคผนวก

แบบสอบถามเรื่องคุณภาพชีวิตเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (ปีการเพาะปลูก 2563/2564)

- ชื่อ-สกุลเจ้าของแปลงที่ดิน.....
- ชื่อ-สกุลผู้ให้ข้อมูล.....เลขบัตรประชาชน.....
ที่อยู่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
โทรศัพท์.....
- ความสัมพันธ์กับเจ้าของแปลงที่ดิน
() 1 สมาชิกครัวเรือนเดียวกัน () 2 ผู้เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก.

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง หรือ กรอกข้อความลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

- เพศ () 1 ชาย () 2 หญิง
- อายุปี
- ระดับการศึกษา
() 1 ไม่ได้เรียนหนังสือ () 2 ประถมศึกษา (ป.1-ป.6)
() 3 มัธยมศึกษาตอนต้น () 4 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
() 5 อนุปริญญา/ปวส./ปวท. () 6 ปริญญาตรี
() 7 สูงกว่าปริญญาตรี

ส่วนที่ 2 สถานภาพสมาชิกครัวเรือน

ลำดับที่	ความสัมพันธ์	อายุ (ปี)	ระดับการ ศึกษา	อาชีพ	สมาชิกครัวเรือน เป็นแรงงาน ภาคเกษตร (✓ ในข้อที่ใช้)	สมาชิกเคย เข้ารับการอบรม (✓ ถ้าใช้ในข้อที่เลือก)	
						ด้านเกษตร	ด้านอาชีพอื่น ๆ
1							
2							
3							
4							
5							

ส่วนที่ 3 การผลิตทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน และการใช้ประโยชน์ที่ดิน ส.ป.ก.

4. แหล่งน้ำในการทำการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1 น้ำฝน () 2 แหล่งน้ำธรรมชาติ (ห้วย/คลอง/แม่น้ำ/ฝายชาวบ้าน)
- () 3 คลองชลประทาน (ฝายชลประทาน) () 4 น้ำบาดาล
- () 5 สระน้ำในไร่นา () 6 อื่น ๆ (ระบุ)
5. น้ำสำหรับการเกษตรตามข้อ 4 มีใช้เพียงพอตลอดปีหรือไม่
- () 1 พอ (ข้ามไปข้อ 7) () 2 ไม่พอ
6. ถ้าน้ำใช้ในการเกษตรไม่เพียงพอตลอดปี ท่านแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1 ทำตามปกติ () 2 ไม่ปลูกอะไร รอจนกว่าจะมีน้ำ
- () 3 เปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น (ระบุ) () 4 เปลี่ยนไปเลี้ยงสัตว์ในแปลงนั้นแทน
- () 5 หาน้ำจากแหล่งอื่น (ระบุ)
7. มีถนนเข้าถึงแปลงเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินของท่านหรือไม่
- () 1 มี () 2 ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 9)
8. ถ้าหากท่านมีถนนเข้าถึงแปลงเกษตร ถนนเส้นนั้นยังใช้ได้หรือไม่
- () 1 ได้ () 2 ชำรุด
9. มีไฟฟ้าเข้าถึงแปลงเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินของท่านหรือไม่
- () 1) มี (ข้ามไปตอบข้อ 12) () 2 ไม่มี
10. ท่านแก้ปัญหาการไม่มีไฟฟ้าใช้อย่างไร
- () 1 ใช้พลังงานทางเลือก เช่น โซลาร์เซลล์ () 2 ใช้น้ำมัน
- () 3 ไม่มีใช้ไฟฟ้า () 4 อื่น ๆ (ระบุ)
11. ถ้าท่านไม่มีไฟฟ้าเข้าถึงแปลงเกษตร ท่านต้องการไฟฟ้าสำหรับใช้ในแปลงเกษตรหรือไม่
- () 1 ต้องการ () 2 ไม่ต้องการ เนื่องจาก

ส่วนที่ 4 การถือครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

12. การถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน (รวมที่ดินของคนในครัวเรือนเดียวกัน โดยระบุสถานะการถือครอง -> ของตนเอง)

แปลง ที่	เนื้อที่ (ไร่)	ประเภท ที่ดิน *(ระบุหมายเลข)	สถานะ การถือครอง **(ระบุหมายเลข)	การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน						
				ใช้เอง ทั้งแปลง ถ้าใช้ให้ทำ เครื่องหมาย (✓)	ใช้เองบางส่วน			ผู้อื่นใช้ประโยชน์ทั้งแปลง		ทิ้งร้าง
					เนื้อที่ (ไร่)	ส่วนที่ ไม่ได้ทำระบุ 1. เช่า 2. ขาย 3. ฟรี 4. ปลดทิ้งร้าง	เหตุผล	ส่วนที่ ไม่ได้ทำระบุ 1. เช่า 2. ขาย 3. ฟรี 4. ปลดทิ้งร้าง	เหตุผล ส่วนที่ ไม่ได้ทำ ระบุ	
1										
2										
3										
4										

ที่ดินนอกเขตปฏิรูปที่ดินที่ทำเกษตรกรรม (รวมที่ดินของคนในครัวเรือนเดียวกัน โดยระบุสถานะการถือครอง -> ของตนเอง)

แปลง ที่	เนื้อที่ (ไร่)	ประเภท ที่ดิน *(ระบุหมายเลข)	สถานะ การถือครอง **(ระบุหมายเลข)	มูลค่าที่ดิน (บาท)	การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน			
					ใช้เองเพื่อทำการเกษตร			ให้เช่า (ระบุค่าเช่าต่อปี)
					ชนิด การผลิต	ต้นทุนการผลิต (ต่อปี)	รายได้ (ต่อปี)	
1								
2								
3								
4								

* ประเภทที่ดิน : ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน : 1) 4-01 2) เช่า 3) เช่าซื้อ

ที่ดินนอกเขตปฏิรูปที่ดิน : 1) โฉนด 2) นส.3ก 3) ภ.บ.ท.5 4) ส.ค.1 5) ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์

** สถานะการถือครอง : 1) ของตนเอง 2) เช่าผู้อื่น 3) ทำประโยชน์ในที่ดินผู้อื่นฟรี 4) ซื้อ

1.3 ผลผลิตทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน ในรอบปีที่ผ่านมา

ชนิดผลผลิตทางการเกษตร	พื้นที่ ใช้ประโยชน์ (ไร่)	ผลผลิต ที่ได้ต่อปี (กก.หรือตัว)	ราคา ที่ขายได้ (บาท/หน่วย)	ต้นทุน การผลิตต่อปี (บาท)	รายได้ รวมต่อปี (บาท)	การจัดการผลผลิต	
						เก็บไว้ (กก.หรือตัว)	ขาย (กก.หรือตัว)
1)							
2)							
3)							
4)							
5)							
รวม							

(ไว้คำนวณ)

14. จำนวนที่ดินที่มีอยู่เพียงพอต่อการครองชีพหรือไม่ () 1 พอ () 2 ไม่พอ ควรมีที่ดิน.....ไร่
15. ท่านพอใจกับปริมาณผลผลิตที่ได้ในปีที่ผ่านมาหรือไม่ () 1 พอใจ () 2 ไม่พอใจ
16. ท่านพอใจกับราคาผลผลิตที่ขายได้ในปีที่ผ่านมาหรือไม่ () 1 พอใจ () 2 ไม่พอใจ

ส่วนที่ 5 อาหาร

17. อาหารที่บริโภคในครัวเรือนส่วนใหญ่มาจากไหน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1 ผลิตวัตถุดิบ/ปลูกกินเอง () 2 หาได้ตามธรรมชาติ เช่น เก็บเห็ด/พืชผักในป่า
- () 3 ซื้อ () 4 บุตร/ญาติจัดการให้
18. ครอบครัวของท่านมีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคทั้งปีหรือไม่ () 1 พอ () 2 ไม่พอ
19. ครอบครัวท่านมีน้ำสะอาดสำหรับการบริโภคทั้งปีหรือไม่ () 1 มี () 2 ไม่มี

ส่วนที่ 6 สุขภาพ

20. ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่ () 1 มี () 2 ไม่มี
21. ในช่วงปีที่ผ่านมา สุขภาพของท่านเป็นอย่างไร () 1 สุขภาพดี () 2 พอใช้ () 3 สุขภาพไม่ดี
22. ท่านและสมาชิกในครัวเรือนได้รับสิทธิรักษาพยาบาล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1 ไม่มีสวัสดิการคน
- () 2 สิทธิบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า, สิทธิบัตรทอง, สิทธิ 30 บาทคน
- () 3 สิทธิประกันสังคมคน
- () 4 สิทธิข้าราชการคน
- () 5 ประกันสุขภาพเอกชนคน
- () 6 อื่น ๆ (ระบุ)คน

ส่วนที่ 7 ภาวะเศรษฐกิจของครัวเรือน

23. รายได้เงินสดครัวเรือนในรอบปีที่ผ่านมา (รายได้ข้อ 1+2+3)บาท/ครัวเรือน/ปี
- 1) รายได้เงินสดจากการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน (ข้อมูลจากข้อ 13)บาท/ครัวเรือน/ปี
- 2) รายได้เงินสดจากการเกษตรนอกเขตปฏิรูปที่ดิน (ข้อมูลจากข้อ 12)บาท/ครัวเรือน/ปี
- 3) รายได้เงินสดนอกภาคเกษตรบาท/ครัวเรือน/ปี
- (เช่น ค่าขาย (กำไรล้วนๆ) รับจ้าง (ในและนอกภาคเกษตร) เงินปันผล เบี้ยยังชีพ เบี้ยศพการ เงินเดือน บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ บุตรส่งมาให้ และอื่นๆ)
24. รายจ่ายเงินสดครัวเรือนในรอบปีที่ผ่านมา (รายจ่ายข้อ 1+2+3)บาท/ครัวเรือน/ปี
- 1) รายจ่ายเงินสดการผลิตในเขตปฏิรูปที่ดิน (ข้อมูลจากข้อ 13)บาท/ครัวเรือน/ปี
- 2) รายจ่ายเงินสดการผลิตนอกเขตปฏิรูปที่ดิน (ข้อมูลจากข้อ 12)บาท/ครัวเรือน/ปี
- 3) รายจ่ายเงินสดนอกภาคเกษตรบาท/ครัวเรือน/ปี
- (เช่น ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าเล่าเรียนบุตรหลาน ค่าผ่อนรถ และอื่นๆ)
25. รายได้ของครัวเรือนเพียงพอกับรายจ่ายหรือไม่ () 1 พอ () 2 ไม่พอ
26. ครอบครัวยังมีหนี้สินหรือไม่ () 1 มี () 2 ไม่มี (ข้ามไปข้อ 32)
27. จำนวนหนี้สินครัวเรือนที่ค้างชำระ (1+2) จำนวน.....บาท
- 1) หนี้สินเพื่อการเกษตร (กู้ยืมเพื่อลงทุนทางการเกษตร) จำนวน.....บาท
- 2) หนี้สินนอกภาคเกษตร (กู้ยืมเพื่อการดำรงชีพ) จำนวน.....บาท

28. กู้จากที่ไหน (ตอบมากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 ธ.ก.ส. จำนวน.....บาท () 2 สหกรณ์ จำนวน.....บาท
() 3 กองทุนปฏิรูปที่ดินฯ จำนวน.....บาท () 4 ธนาคารพาณิชย์ จำนวน.....บาท
() 5 กองทุนหมู่บ้าน จำนวน.....บาท () 6 ญาติ พี่น้อง จำนวน.....บาท
() 7 อื่น ๆ (ระบุ).....จำนวน.....บาท

29. เงินที่กู้ยืมมานำไปใช้ในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- () 1 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม () 2 การศึกษาของบุตรหลาน
() 3 ค่าขาย () 4 ใช้จ่ายในครัวเรือน
() 5 อื่น ๆ (ระบุ)

30. เงินกู้ที่ได้รับเพียงพอต่อการความต้องการใช้หรือไม่ () 1 พอ () 2 ไม่พอ

31. ในรอบปีที่ผ่านมา ผ่อนชำระหนี้สินประมาณบาท/ปี

32. ทรัพย์สินในครัวเรือนของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 บ้าน/ที่อยู่อาศัย พร้อมที่ดิน มูลค่า.....บาท () 2 โรงเรือน/ยุ้งฉาง มูลค่า.....บาท
() 3 รถยนต์/รถบรรทุก มูลค่า.....บาท () 4 รถจักรยานยนต์ มูลค่า.....บาท
() 5 รถแทรกเตอร์ มูลค่า.....บาท () 6 รถไถเดินตาม มูลค่า.....บาท
() 7 เครื่องฟนยา มูลค่า.....บาท () 8 เครื่องสูบน้ำ มูลค่า.....บาท
() 9 รถอีแต๋น มูลค่า.....บาท () 10 อื่นๆ (ระบุ).....มูลค่า.....บาท

33. ท่านมีการเก็บเงินออมหรือไม่ () มี () ไม่มี

34. ท่านเก็บเงินออมด้วยวิธีใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 เก็บเงินสดเอง () 2 ฝากธนาคาร () 3 ฝากสหกรณ์ () 4 ฝากกลุ่มออมทรัพย์
() 5 เงินออม อสม. () 6 ประกันชีวิต () 7 ประกัน ธ.ก.ส. () 8 ฌาปนกิจ
() 9 อื่น ๆ (ระบุ)

35. ในรอบปีที่ผ่านมา ครอบครัวมีการออมเงินประมาณบาท/ปี

ส่วนที่ 8 ครอบครัวและการมีส่วนร่วม

36. ท่านและสมาชิกในครอบครัวมีการพูดคุย หรือปรึกษาปัญหาต่าง ๆ หรือไม่
() 1 มี () 2 ไม่มี
37. ท่านและครอบครัวมีเวลาอยู่พร้อมหน้าและทำกิจกรรมร่วมกันอย่างน้อยอาทิตย์ละ 1 ครั้ง
() 1 มี () 2 ไม่มี
38. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกรหรือไม่
() 1 เป็น ระบุ ชื่อ 1) 2) () 2 ไม่เป็น
39. ท่านและครอบครัวทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนหรือท้องถิ่นหรือไม่
() 1 เข้าร่วม () 2 ไม่เข้าร่วม

ส่วนที่ 9 การเข้าถึงเทคโนโลยีและสารสนเทศทางการเกษตร

40. ท่านและครอบครัวรับรู้ และเข้าถึงบริการต่าง ๆ ของภาครัฐทั้งองค์การส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ หรือไม่ (เช่น บริการสาธารณสุข การอบรมฝึกอาชีพ ข้อมูลทางการเกษตร บริการอินเทอร์เน็ตประชารัฐ หรือสาธารณูปโภค)
() 1 เข้าถึง () 2 รับรู้แต่ไม่สามารถเข้าถึงบริการ () 3 ไม่เคยทราบข้อมูลเลย (ข้ามไปตอบข้อ 42)
41. ถ้าหากท่านเข้าถึงหรือรับรู้บริการต่าง ๆ จากภาครัฐ ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดการ/ร้องขอ/กำหนดประเภทบริการที่ท่านต้องการหรือไม่
() 1 มี () 2 ไม่มี
42. ท่านสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการผลิตทางการเกษตร เช่น สภาพภูมิอากาศ ราคาสินค้า หรือช่องทางการตลาดผ่านช่องทางใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
() 1 เจ้าหน้าที่รัฐ () 2 โทรศัพท์/วิทยุ () 3 อินเทอร์เน็ต
() 4 โซเชียลเน็ตเวิร์ค (ไลน์/เฟสบุ๊ก) () 5 อื่น ๆ (ระบุ)
43. ข้อมูลที่ท่านเข้าถึงเป็นประโยชน์ต่อการทำการเกษตรของท่านหรือไม่ อย่างไร
() 1 มีประโยชน์มาก เนื่องจาก.....
() 2 มีประโยชน์บางส่วน เนื่องจาก.....
() 3 ไม่ตรงตามความต้องการ/ไม่ตอบโจทย์

ส่วนที่ 10 ความพึงพอใจ ความคาดหวัง และความสุขในชีวิต

44. ท่านพึงพอใจในอาชีพเกษตรกรรมหรือไม่

() 1 พอใจ

() 2 ไม่พอใจ

45. ท่านคาดหวังให้บุตรหลานสืบทอดอาชีพเกษตรกรรมต่อจากท่านหรือไม่

() 1 คาดหวัง

() 2 ไม่คาดหวัง

46. ระดับความสุขของท่านและครอบครัวในขณะนี้เป็นอย่างไ

(1-4 = มีความสุขน้อย 5-7 = มีความสุขปานกลาง 8-10 = มีความสุขมาก)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

เหตุผล.....

ที่ปรึกษา

นายวิณะโรจน์ ทรัพย์ส่งสุข
นายวุฒิพงศ์ เนียมหอม
นายอุกฤษฏ์ อินทาภรณ์
นางสาวอาภาพรณ พัฒนพันธุ์

เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
รองเลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (DCIO)
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและแผนงาน
ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิรูปที่ดิน

ผู้จัดทำ

นางสาวจริยา ศรีฟ้า

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

ผู้ร่วมจัดทำและร่วมเก็บข้อมูล

นางสาวณัฐชานันท์ อภิวัฒน์ธนกุล
นางสาวสุรติวดี ภาคอุทัย
นายสมเจตน์ ประกิตเจริญสุข
นางสาวโฉมสอางค์ โภชน์เจริญ
นางสาวรุจิรัตน์ จันทะคุณ
นางสาวเสริฐ อินทร์แก้ว
นางสาวพันธุ์วีร์ พันธุ์อำไพ
นางสาวสณิทยภรณ์ นาคสีดี
นางสาวบุษกร อ้วยเถาว์
เจ้าหน้าที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด 72 จังหวัด

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน (พนักงานราชการ)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผน (พนักงานราชการ)

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
กลุ่มติดตามและประเมินผล สำนักวิชาการและแผนงาน

เลขที่ 1 แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200
โทรศัพท์ 0 2282 2579

